

Dl. Ramasster Robert Budapest
Dl. Ramasster Robert Budapest
Dl. Ramasster Robert Budapest

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

X. évfolyam • 181. sz. n.
1929 Augusztus 13 Kedd
* 5689 év Ab 7 *

Kolozsváron hirdetésekét a
Rudolf Mosse S. A.
Str. Reg. Maria No. 39. Tel. 4-13
és a
LLOYD EXPRESS
Str. Geln No. 20. Telefon 14-53
hirdetési irodák vesznek fel

Végeért a XVI. Cionista Világkongresszus

Óriási többséggel szavazta meg a kongresszus a Jewish Agency alkotmányát. Száztizenkét cionista tagja lesz a Jewish Agency nagytanácsának. Románia cionistái öt helyet kapnak a Councilban

(Zürich, augusztus 12. Az Uj Kelet tud.) — A cionista kongresszus időtartama két nappal történt meghosszabbítása nem bizonyult elegendőnek és így a kongresszus tárgyalásai augusztus 6. helyett csak pénteken, augusztus 9-én este hat óra után értek véget ünnepléses külsőségek között. A meghosszabbított kongresszusi ülészek a legizgalmasabb atmoszférában folyt le a delegátusok és vendégek felfokozott érdeklődése mellett. A feszültség a kongresszus csütörtök délutáni ülésén érte el tetőpontját, amikor ugyanis az Agency-bizottság tette meg a jelentését. A jelentés fölötti vita hajnali negyed 4 óráig húzódott el. Az Agency-bizottság jelentését Georg Halbernter szította elő még a szerda délutáni ülésen, amelynek során felolvasták a Jewish Agency alkotmány-tervezetét a bizottság által eszközölt módosításokkal és a kisebbségi javaslatokkal együtt. Az ere-

dei szövegtől eltérően a bizottság többek között azt a módosítást javasolta, hogy az Agency nagytanácsának (Council) megválasztása csak kétharmad többséggel lehet elhatározni, hogy az Exekutív megválasztása alapvető módon csak a Council által történhet.

A baloldali pártok, valamint a revizionisták, radikálisok javaslatát arra vonatkoznak, hogy az Agency minden vállalkozásában alapvető elvként fogadják el a zsidó munkások alkalmazását, továbbá a kolonisták önrendelkezési jogát az Agency nemcionista részének demokratikus megválasztását, a Councilban való helyettesítési jog korlátozását, a KKL védelmét, valamint azt tartalmazzák, hogy az Agency-megegyezés felbontását egyszerre szótöbbséggel határozhassa el a cionista szervezet.

egy része maradjon az Agency-n kívül, hogy a cionista szervezet megújodását előkészíthesse. Ebből a felfogásból kiindulva a revizionista párt a kibővített Agency minden szervétől távol fogja tartani magát. Sprinck (Hitachdut) kijelenti, hogy pártja minden aggodalom ellenére az Agency-alkotmány mellett fog szavazni, habár azt távolról sem tekinti tökéletesnek. De bízik a dolgozó zsidó nép erejében, amely minden olyan konstitúciót szét tud majd tépni, amely leg-

szentebb jogait találná megsérteni. Rabbi Meir (Berlin) kijelenti, hogy a Mizrahi az Agencyben a nagy Kneszet Jiszrahel kezdetét látja, amelybe idővel minden zsidó részt fog venni Palesztina ujjáépítéséért. A mizrahi fájlalja ugyan, hogy a kibővítés révén a cionista szervezet szabadsága meggyengül és hogy a tórahü zsidóság nem jut megfelelő képviselőkhöz az Agencyben, de az ország felszabadításának, Cion felépítésének és a zsidó állam megteremtésének nagy céljért minden szenvedést szívesen vállalunk. Dr. A. H. Schiller (klal-cionista) szerint csak most kezdődik a cionisták számára a legnehezebb feladat és pedig az, hogy az Agencyben megteremtse a közös munka lelki előfeltételeit. Az amerikai viszonyok ismeretében biztosítja a kongresszust, hogy a nemcionistákban komoly az elhatározás súlyos terheknek és felelősségnek a cionistákban való megosztására. A cionista reményeségek teljesedésbe fognak menni, ha a cionisták az őszinteség és bizalom hasonló szellemével fognak az Agencybe belépni.

Elutasítják a radikálisok javaslatát

Dr. Goldmann (radikális) csatlakozik Soloweitschik javaslatához, miután úgy látja, hogy az Agency-alkotmány a kongresszus által elhatározott módosításainak végrehajtása nincs teljességgel biztosítva. Minden pontban az Exekutívére bízhatja a kongresszus a további tárgyalásokat, de az Agency végrehajtó bizottsága cionista tagjainak megválasztása kizárólag a kongresszus feladata kell hogy legyen. Ezt a javaslatot a kongresszus leszavazta. A szavazással kapcsolatban Jichak Grünbaum kérdést intézett Weizmannhoz, hogy ez a szavazás azt jelenti-e, hogy a kongresszus nem választotta meg többé önállóan az Exekutívét. Weizmann válaszában kijelentette, hogy

a szavazásban azt az ajánlást látja az Exekutív részére, hogy legjobb tudása szerint igyekezzék az erre vonatkozó rendelkezéseket keresztülvinni. Ha az Exekutív erre nem lesz képes, ezt közölni fogja a Council cionista részének 105 tagjával és ezeknek a feladata lesz valamilyen megoldást találni. Ha akkor fogják megkérdezni, hogy neki mi a véleménye, meg fogja adni a szükséges választ. Grünbaum arra kéri Weizmann, hogy a kongresszus megnyugtatóra már most közzölje azt a választ, amelyet esetleg a Councilnak fog adni, de Weizmann kijelenti, hogy jelenleg nem felelhet erre a kérdésre.

Az Agency viszonya a szervezethez

A csütörtök délutáni ülésen dr. Aron Bath azokat a javaslatokat terjesztette elő, amelyek az Agency-vel, illetve annak megalakulásával, működésével vannak összefüggésben. Az egyik javaslat kimondja, hogy a Cionista Szervezet Exekutívja azonos az Agency mindenkori Exekutívjének cionista részével. A másik javaslat szerint a Cionista Szervezet Akciónkmitéja mindenkor azonos az Agency Counciljájának cionista részével. Ebben a pontban az állandó bizottság és a szervezeti bizottság között alapvető nézeteltérés fejlődött ki, amennyiben a szervezeti bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Council cionista részében olyanokat is lehessenek delegálni, akik az Akciónkmitének nem tagjai, amit azonban a kongresszus nem fogadott el.

dig az Agency adminisztratív bizottságának ülése előtt fog ülést tartani. Moriminski poale cionista javaslatára a kongresszus alapvetően kimondotta, hogy az Agency cionista tagjai a priori megkötött szavazati joggal bírnak és egységesen kötelesek leadni szavazatukat olyan kérdésekben, amelyek a Cionista Szervezet alapvető problémáival vannak kapcsolatban, valamint olyan ügyekben is, amelyeket a kongresszus kétharmad többsége rendkívül fontosának ismert el.

A kongresszus határozatait csak kétharmad többséggel lehet megváltoztatni

A további tárgyalás során a kongresszus elfogadta Renes (poale cionista) delegátusnak azt a javaslatát, hogy a kongresszus határozatait csak kétharmad többséggel lehessen megváltoztatni. Ezután következett az Agency-bizottság főjavaslatát mellőlt névszerinti szavazás. A szavazás eredménye a következő volt: 231 delegátus az Agency-alkotmány elfogadása mellett szavazott, 90 szavazat ellenre, 4 delegátus nem szavazott és 46 delegátus nem volt jelen a szavazásnál. Az eredmény alapján az elnök Leo Motzkin enuncijálja, hogy a kongresszus fehatalmazta az Exekutívét az Agency-megállapodásnak a nemcionistákkal való aláírására.

kálisok továbbra is harcolni fognak a Jewish Agency demokratizálásáért és a zsidó nép sorsának olyan alakulása érdekében, amely a cionista felfogásnak megfelelő. A mindvégig izgalmas gyűlést öljel három órakor zárta be Motzkin elnök.

Berlinben ünneplik az alkotmány tizedik évfordulóját

Berlin, aug. 12. Az alkotmány életlépésének tizedik évfordulóján a templomokban a fővárosban és a vidéken hálaadó istentiszteletek voltak. A berlini Te Deumon Hindenburg elnök is részt vett. Délelőtt tízenegy órakor a birodalmi gyűlés ünnepi ülést tartott, amelyen Severin, belfigy és Groener hadügyminiszterek mondtak beszédet. A gyűlésről távozó Hindenburg elnököt katonai díszszófogadta, melynek sorfala előtt az elnök és kísérete elvonult. Ezután leleplezték az Ebert-emléket, melynek felavatásánál Braun porosz miniszterelnök mondtott ünnepi beszédet. A külföldi követéseken is mindenütt ünnepségek voltak. Hágában az ünnepségen részt vett a német delegáció teljes számmal és Stresemann az ünnepségről küldötte el üdvözlő táviratát az évforduló alkalmából Hindenburg elnöknek. Miklós osztrák köztársasági elnök üdvözlőt küldött Hindenburgnak a berlini osztrák követ tolmácsolja.

Az Agency vitája

Csütörtökön este 11 órakor került sor az Agency alkotmányának harmadik olvasásában való letárgyalására. Ben Gurion (Poale Cion) egyik közbeszólására dr. Weizmann Chaim kijelenti, hogy ha a kongresszus azzal végződne, hogy csak az elnököt választja meg, vagy egy kisebb testületet, azt nem tekintheti teljes Exekutívnek és ha a kongresszus nem volna képes egy Exekutívét választani, amit ő nem hisz, hanem az elnököt bízna meg az Exekutív megalapításával, ő a maga részéről ezt a megbízást nem vállalná el. Dr. Soloweitschik (radikális) kongresszusi határozatot követel arra vonatkozólag, hogy az Agency-alkotmány esetleges módosítása esetén az Agency végrehajtó bizottságának megválasztására vonatkozó rendszert továbbra is fenntartsák, vagyis a tagok felét a cionista szervezet nevezze ki. Berl Locker (poale cion) kijelenti, hogy frakciója a javaslat mellett fog szavazni. Pártja nagyon jól tudja, hogy a nemcionistákkal közös megállapodás nem egészen megfelelő, de bízik a cionista szervezet erejében és mindenképp az egyre erősödő palesztinai munkásmozgalom. Schechtmann (revizionista) a revizionista párt nyilatkozatát olvassa fel, amely szerint az Agency révén fenyegető veszedelem köztött a cionizmus egyetlen reményesége az, hogy a cionista szervezetnek legalább

A 112 hely elosztása

Megszavazta a kongresszus az Agency tanácsában fentartott 112 tagsági hely országokonkénti felosztását is, amelynek értelmében Argentína 1, Ausztria 2, Belgium 1, Anglia, Északírország és az ir szabadságállam 7, Kanada 11, Délafrika 1, Ausztrália és Új Zeland 1, India 1, Bulgária 1, Csehszlovákia 3, Egyiptom 1, Északamerikai Egyesült Államok 44, Északafrika (Algier, Marokkó és Tunisz) 1, Franciaország 4, Görögország 1, Hollandia 1, Jugoszlávia 1, Lengyelország 14, Lettország 1, Litvánia 1, Magyarország 2, Németország 7, Olaszország 1, Palesztina 6, Románia 5, és Schweiz 1, helyet kapnak a Councilban. Ezekon kívül még három mandátum van fentartva a többi országok részére, ezeket még az Agency nagytanácsának jóvá kell hagyania.

A cionista tagok költői szavazati joga

Ugyancsak elfogadták a bizottságnak arra vonatkozó határozatát is, hogy a cionista kongresszus mindig a Council összehívása előtt, az Akciónkmité pe-

elégíteni, mert gányos és tar- ns is és kelle- gmárka azonban en kapható. Ne yártmányra red- k olyan harisnyát, gélyébe a követ- zöve GB L Mariskád.
ön yeg l függöny, kül- k legelőnyösebb rása.
EMILNÉ rlu (Uri-u.) 14.)
enségeket eztet
Dávid (Kapu-u.) 31. év óta előny- olványos keres- nök.
A Zárda- utca- zsidó templom- r Abraham- sben mindenféle szor, ut- sál, valamint új könyvek. gyári Aron. Mzize Tfilin és d-tail legelőcső- áchter Ab-
yhák
ebb kivitelekben kben, modellek- és nagyságban. sőrendű ári árák. en árajánlatot!!
rracotta'
pkályha gyári lerakat ső, Vasut-u/3/a
zációnak gép vétel- betüvel. képviselvé. ancú 5.
lb. Rt. z á m gyvárdon. -
án, Alsóféh- akarékpenziár t. Szászregen- gez. — Enge- et elfogad

A világ legjobb matadorai adtak találkozót a karlsbadi sakkversenyen

Aljechin kibekel és Menchik kisasszony hódolók seregétől övezve versenyez

(Karlsbad, aug. 12). — A karlsbadi sakkverseny, amelynek naponkénti eredményéről távirati tudósítás alapján számol be az Uj Kelet, messze kiemelkedik a szokásos sakkversenyek közül. Kisebbségi jelentőségű versenyek most már olyan sürűn következnek egymásra, hogy szinte lehetetlenség azokat számon tartani, azonban Teitz Viktor dr.-nak, a karlsbadi sakk-kör agilis elnökének versenyei mindig kiemelkednek a kisebb versenyek sablonos sorából.

1907-ben volt az első karlsbadi verseny, amely izgalmos küzdelem után Rubinstein győzelmével végződött, aki csak fél egységgel előzte meg az akkor még erejének teljében lévő Maróczyt. Az 1911-es versenyen az első díjat az azóta elhunyt német Teichmann nyerte, akinek ez volt egyetlen első díja. Második helyre egy fiatal orosz sakkozó futott be, Rotlewij, aki azóta eltűnt a sakk-arenáról. A háború után 1923-ban rendezte meg Karlsbad harmadik versenyét és Maróczy Géza az első helyre futott be Aljechinnek a jelenlegi világ-bajnokkal és a világbajnokság aspiránsával. Bogoljubovval. Ez volt Maróczy harmincéves sakkozó karrierjének határvonala.

Nagymesterversenynek mondjuk a Karlsbadban most zajló küzdelmet, mert a résztvevők sorában ott találjuk a nagy mestereket, a sakkozásnak azokat a bajnokait, akik elsőrendű nemzetközi versenyeken már nyertek első díjat. A legelőkelőbb pozíciót még mindig a kubai Capablanca tölti be, az exvilág-bajnok aki — mióta trónusáról letaszították — szenvedélyes hévvel vesz részt a sakk-küzdelmekben és be akarja bizonyítani, hogy még mindig pránus inter pares és harci erejét akarja megőrizni a kemény tornákban. Készül az Aljechin való leszámolásra. Indulása azonban nem nagyon imponáló, amennyiben első két partiját csupán döntetlenre vitte és harmadik játszmájában csak a legnagyobb nehézséggel tudott döntelentelenni. Rubinsteinnal szemben. Az ő sakppályája is igen messzire nyúlik vissza, mert annak ellenére, hogy csupán negyven éves, harminchat éve a világ legjobb sakkozó között van.

Csodagyerek volt, aki a kubai sakkozót már negyvenes korában félelmes bizottsággal győzte le.

Ott van Karlsbadban Bogoljubov, ez a robusztus, csupa egészség orosz, aki hallatlan optimizmussal tekint a világ-bajnoksági mérkőzésre. Amikor a sorolás után megkérdezték tőle, hogy mi a véleménye a karlsbadi verseny kimeneteléről, nevetve mondta:

— Természetesen én leszek az első és legalább három pont előnyvel. A többi mind semmi.

Az első három forduló azonban Bogoljubov túlzott optimizmusa is alaposan rácsafolt, mert csupán egy játszmát nyert és egy döntelent ért el.

Az első helynek nagyon komoly aspiráns a Rigából Dániába költözött Nimzovics, a legnagyobb sakktudós, a „Mein System” híres szerzője. Játék közben annyira ideges, hogy nem tűri meg a legkisebb zajt sem és ha a nézőtér valahol egy-egy szép kombinációra felmorajlik, idegesen püsszeg. Nem enged meg azt sem, hogy ellenfele frissítőt hozzon az asztalra és ha valaki ezt a szokását nem ismeri, rászól:

— Kérem szépen, ez nem kávéház.

Attól pedig Isten mentse meg a gyantalan ellenfelet, vagy kibicet, hogy asztalának közelében cigarettázzon. Először csak hevesen legyezget a kezével az arca előtt, aztán olyan parázs veselkedést rögtönöz, hogy a kibicsereg kétségbeesetten menekül tovább.

Játékon kívül ellenben annál kedélyesebb és szellemesebb. Elvezet hallgatói szócátját dr. Widmarral, ezzel az abszolút nyugalma jügoszláv egyetemi tanárral, Widmarr az első forduló befejezése után nagy kibicseregnek mutatja meg Marshall ellen megnyert igazán gyönyörű játszmáját.

Ha a versenyvezető csengője felhangzik és a küzdelem megkezdődik, mindenki halálosan komoly lesz és idegesen ül versenytáblája mellett. Saemischnek úgy citerázzik a keze, hogy perocenként legalább száz rezgést végez, csak Maróczy nyugodt professzor alakja mélyen a táblára mered. Négy óráig tart a játék, de egyszer sem áll fel a helyéről.

A sakk- király, Aljechin is van. Önbizalma persze még nagyobb, mint azelőtt pedig régebben is sok volt belőle. Kezeit csipőjére illesztve száguld végig a termeni lépcsőt lát, elfintorítja az orrát, aztán tovább masiroz. Ő a kényelmesebbet választotta, megelégszik a kibiceléssel s amerikai lapokat tudósít. Bár 100 dollár külön honoráriumot ajánlottak fel neki, ha játszik, nem vállalkozott rá, a Bogoljubovval való meccse előtt pihenni akar. A hírlapírók természetesen szívesen elemezi a versenyteremben kialakult állásokat és ellentmondást nem tűr a véleményével szemben. Bár nem játszik, neki van a legnagyobb udvara és töle kérnek a legtöbben autogramot, különösen a nők, mert női kibic is van és Aljechin kimondottan szép fiú. Hatalmas, vállas, kékszemű és székehajó orosz.

Capablancával való viszonya nem a legjobb. A világbajnoksági meccs óta a két régi jó barát ellidegült és Karlsbadban gondosan kerüli egymást.

Nagy kibicserege van a női világbajnoknak, Miss Menchiknek is. egy kis gömböcleánykának, aki nagy komolyan ül a táblánál és elég jól játszik, csak az idővel nem tud bántani, mert gyakran kerül szörnyű időzavarba. Az első két napon vezetett, de a harmadik fordulón az osztrák Becker ellen revansálta magát. Az egész versenyterem megéledte. Aljechin is megdicsérte játékát és ez jobban esett neki, mint az a csokor róza, amellyel tisztelti meglepték.

Albiont még két mester képviseli, az egyik lord Thomas, egy őszhajú, öszes bajszú gentleman, aki elismert tenisz-bajnok is és nagyon erős sakkozó. Viselkedése olyan nyugodt, szerény, mint az igazi angol főúr. A másik angol az elnyűhetetlen Yates, aki örökösen rágógumit szopogat. Maróczy azt mondja, hogy 1906 óta, amióta ismeri, Yatesnek egy hajszála sem hullott ki. Azóta állandóan a sakktabla mellett ül és állítólag nem tudja, hogy közben világháború is volt.

Spielmann hatalmas lendülettel játsza játszmáit és Rubinstein is olyan formát mutat, amely meglepte azokat, akik már az ő napját letűnően látták. Kövérkes alakján mindig kifogástalan kék ruha. Ha lépést megtette, nyomban felkel a táblától. leül a terem egy zugába, kopasz fejét dörzsölgeti és maga elé néz. Ilyenkor hiába köszön neki, vagy szól hozzá bárki fia, Rubinstein a csillagok között jár és kombinációkon téri a fejét.

Karlsbadban került tűzpróbára a perui Canal is, aki egy milánói exort-import iródsában dolgozik, fekete hajú, tízeszámú latin fiú, a játéka csupa energia, stílusa a klasszikus idők nagy sakkozóra emlékeztet. A mai hipermodern játszmák között szinte megannyú az ő régi olasz királyos, középcsel játék-megnyitása.

Enne, a hollandok amatőr világ-bajnoka ma még nincs harmincéves, de

szakértők benne látják Aljechin utódját. Csaknem kétféletesz szimpatikus tejarcu holland gyerek, aki mindenképp kedves, figyelmes és mindenkinek általános szimpátiáját bírja. A kis belga kolléga, Coile, ma nem tudott megszabadulni gyomorbetegsége, talán Karlsbadban ebből is kigyógyítja. Ezen a versenyen nem mutat jó formát. Becker, a bécsi egyetem pszichológiai professzora kiváló lélekbuvár, de ellenfelei nem engedik suggerálni magukat. Aljechin helyett nem nagyon aequivalens pótlék. Marshall Maróczyval egyidős. A modern játékelmélettel nem bír megbarátkozni, kombinációi líkaszak és így a végre került, No majd a Canal elleni partiban visszavarázsolhatja a régi időket. Most inkább arra törekszik, hogy a száraz törvény által kiszáradt torkát pilzenivel

öblögesse. Treybal dr., a csehek szimpatikus képviselője, igen erős játékos, de nincs formában. Mint járásbíró tulontul el van foglalva és vidéken élve, nincs megfelelő tréning-alkalma. Giog, a csehszlovákiai németek bajnoka, aki Marisch-Ostrauban tanít, viszont kiting formában van és igen jó eredményt fog elérni. No és Tartakower dr., aki már az első karlsbadi versenyen is játszott, szintén beszél az első helyek kérdésébe. Szabad idejében verseket fordít oroszra, vagy oroszról franciára, kártyázik és gyorspartikban végzettségét mutatja, ha a versenyparti nem végződik rá kedvezően. A legmeglepőbb a lett Mattison-nak nagyszerű indulása, aki három forduló után vezet és két hatalmas ellenfelét, Maróczyt és Tartakowert terítette le.

A gazdasági termelés emelése érdekében Oroszországban megszüntetik az egységes munkaszünet napját

Az öt esztendői gazdasági tervezet keresztülvitelére és megteremtésére irányuló törekvéssel kapcsolatosan a szovjetkormány az utolsó száz esztendő legértékesebb és legjelentősebb gazdasági experimentumának megvalósítását kezdi el.

A kísérlet nem egyéb, mint a vasárnapi munkaszünet megszüntetése a legfontosabb iparágakban.

Tulajdonképpen ez változtatás, sőt lehetetlennek hangzik. Állandóan a hétórás munkanap bevezetéséről lehet hallani. Amerikában már is az ötnapos munkanap bevezetéséről tárgyalnak és Szovjetországban a vasárnapi munkaszünet megszüntetésére tisznek kísérletet. A vasárnapi munkaszünetet azonban csak a gépek leállítására akarják szorítani, manna az embernek továbbra is meg lesz a vasárnapi pihenése azaz a hét egyik napját munka nélkül töltheti, hogy ha ez a szabadnap nem is vasárnap lesz.

Tulajdonképpen tehát miről van szó? A vasárnapi munkaszünetet megszüntetik és a legfontosabb üzemekben a hét minden egyes napján dolgozni fognak. Ez azt jelenti, hogy a gépeket, amelyeket jelenleg hétévente arányban használtak ki, most már hétévente, azaz száz százalékosan fognak tudni kihasználni, így tehát magát a termelést egy heteddel, azaz 15 százalékkal emelni lehet, anélkül, hogy 1 fillér újabb beruházásra van szükség.

A dolgok pontos szemlélete által arra a meggyőződésre lehet jutni, hogy a termelés emelést több mint tizenöt százalékkal, husz százalékkal is tovább lehet fejleszteni, mert azáltal, hogy a gépeket szombaton leállítják és hétfőn ismét üzembe helyezik, bizonyos mennyiségű energiavész el. A vasárnapi munkaszünet megszüntetése továbbá azt is jelenti, hogy az ipari munkások számát egy heteddel emelik. A vasárnapi munkaszünet fentartása érdekében, azaz az összes munkásoknak a szünnapon az üzemekben való munkáltatása biztosítására a munkások számát is emelni kell.

Ez a munkanélkülieknek kedvező rendszer, miután azoknak körülbelül 15 százaléka munkához jut, anélkül, hogy az üzemekben alkalmazott munkások béréit redukálnák.

Igy tehát egy igen súlyos és fontos probléma a legegyszerűbb formában nyer megoldást. Ámbar a különböző országokban már az üzemek egész sora létezik, amelyeknél a vasárnapi munkaszünetet megszüntették, a jelen esetben igen érdekes újításról van szó. A vasutaknál, a

postánál, a kórházaknál, a víz- és gáz-műveknél, színházaknál a vasárnapi munkaszünetet már régen megszüntették. Most már teljesen likvidálni fognak és minden egyes munkás a hét valamelyik napján szabad lesz. A szabad nap nem vasárnapra fog esni. Magára a munkásra nézve teljesen közömbös, hogy melyik napon szabad. Némely esetben természetesen zavarok fognak előállni, így megtörténhetik, hogy családok szét fognak egymástól szakadni, elő fog fordulni, hogy az apa más napon lesz szabad mint a felesége s a gyermekek is olyan napon lesznek kénytelenek iskolába menni, amikor a szüleik szabadok. Minden újítás bizonyos nehézséggel jár és természetesen megfelelő zavarokkal is. Hasonló az eset a jelen rendszerről is. De a fémáram nehézségek koránt sincsenek arányban azokkal az előnyökkel, amelyeket az orosz gazdaságunknak a vasárnapi munkaszünet megszüntetése hozhat. Az új munkarendszert néhány éven belül a világ összes iparágában be fogják vezetni. Természetesen az egyház jelentős opozíciója lehet ezen a terepen szemben, mert amennyiben a vasárnapi munkaszünet elesik, akkor a vasárnapi istentiszteletek is meg fognak szűnni és a vallásosság gyengülni fog. Ezek tények, azonban viszont nem szabad szem elől téveszteni azt, hogy a mezőgazdaságban a nyári hónapokban, amikor a legfontosabb munkálatokat végzik, a vasárnapi szünet szintén elesik és a vallásos földművesnép aratásidőben az Urnapját sem ünnepli meg. Ami tehát a mezőgazdaságban megengedhető, kell, hogy az iparban is megengedhető legyen. Fel lehet továbbá hozni még azt is, hogy az egyház nem fog feltétlenül csorbát szenvedni. Az egyház opozíciója feltétlenül fel fog merülni ebben a kérdésben, azonban előre meg lehet jósolni, hogy az opozíció meg fog történni, mert fontos gazdasági kérdések megoldásáról van szó. Ezek a gazdasági érdekek pedig a következők:

A termelés emelése új beruházások nélkül, az üzemekben alkalmazott munkások számának emelése, tehát a munkanélküliek hatalmasan emelkedő számának csökkentése, a termelés emelése tökéletesítés nélkül.

Ezek a pontok a termelés növelését jelentik és az alkalmazott munkások számának emelésével a fogyasztás lényeges emelkedését is magával hozza. Látható tehát ebből, hogy egy egyszerű tervezetből milyen nagy gazdasági eredmények érhetők el.

<p>Schwartz Menyhértné zsidó leánynevelő intézete (Internátusa) Oradea, Strada Brajanu (Szán szló-ucca) 13. sz.</p>	<p>Szilágyi Adólf tanár zsidó fininternátusa Oradea, Str. Delavrancea (Ritók Zs.-ucca) 17. sz.</p>
<p>Felvételnek bennlakó és bejáró növendékek. Komoly érdeklődőknek prospektust küldenek.</p>	

Kedd,

A p...
tésé
ROZ

(Cluj-K...
tud.) A...
még egy...
amelyek...
ing a...
nem fog...
van hun...
mar le...
a minisz...
vezértel...
még kor...
lat Rozv...
vérfürdő...
teni fog...
a munk...
előti sor...
nákat és

— Fiu...
tek, löj...
ölnék m...
Amiko...
dött, Roz...
lekesitet

A lege...
a Cuvan...
ellen. A...
óta a...
azonnali...
miniszter...
nyitja, h...
táplált...
19-én bel...
következ...
„Nagy...
munista...
ben rom...
vetbe t...
mint a...
hogy bel...
Muntean...
lett, aki...
tusoknak

Intellig...
mán, h...
lopa

Ez a...
hogy m...
Rozvan...
het, hog...
kát ragy...
6-án kir...
tették, h...
politika...
szempon...
lehetőg

Az ese...
völgyi s...
nácsa a...
li ülést...
gyalták...
kerületi...
bermész...
man ált...
függetle...
Rozvan...
tásai ny...
idézéséb

Fürd...
utazó...
kőzöl...
hivat...
főnn

„Itt ragyogóan állunk!”

A Cuvantul leleplezi Rozvan prefektus zsilvölgyi munkáspolitikáját

A prefektus a belügyminisztériumhoz intézett jelentésében ragyogóan találta a zsilvölgyi helyzetet. Rozvan prefektust állítólag menesztették állásából

Pop Ionel dr. lesz a zsilvölgyi bányakapitány

(Cluj-Kolozsvár, aug. 12. Az Uj Kelet tud.) A zsilvölgyi események körül meg egyre tartanak azok a hullámok, amelyek aligha ülhetnek el mindaddig, míg a felbőszítés kérdése tisztázódik nem fog. Legújabb hírek szerint Rozvan hunyadmegyei prefektus állásáról már le is mondott és helyébe a belügyminisztérium Stefanescu közigazgatási vezérfelügyelőt nevezte ki. Bár ez a hír még korai, előrelátható, hogy a vizsgálat Rozvan büntetésnek fogja találni a vérfürdő előidézésében és ezt meneszteni fogják állásából. Állítólag Rozvan a munkások ellen indított támadás előtt sorra ölelte a esendőket és katonákat és azt mondta nekik:

— Fink ti fiatalok vagytok, ne féljétek, lövöttek közéjük, mertha nem, ők ölnek meg bennünket.
Amikor a lövöldözés már elkezdődött, Rozvana katonák háta mögött lelkesítette a karhatalmat.

Egy érdekes dokumentum

A legerősebb bizonyítékokat azonban a Cuvantul játsza ki Rozvan prefektus ellen. A Cuvantul, mely az események óta a legélesebben követeli Rozvan azonnali eltávolítását, egy, a belügyminisztériumban talált aktával bizonyítja, hogy Rozvan milyen véleményt táplált Munteanuról. Az 1929. április 19-én beküldött jelentésében Rozvan a következőket írja:

„Nagyon kevés és szervezetlen kommunista. A munkások — nagy többségben románok, — a szociálista szervezetbe tömörülnek. De úgy a szervezet, mint a munkásság el van tőlükve arra, hogy belépjen a mi szindikátusainkba. Munteanu Teodor elnökük vezetése mellett, aki a zsilvölgyi munkásszindikátusoknak is elnöke.

Intelligens ember, jó szónok, román, hazafini érzelmekkel, aki szilvölgyi lesz a mi szervezetünknek.
Itt ragyogóan állunk!”

Ez a jelentés érdekes fényt vet arra, hogy milyen munkáspolitikát követett Rozvan prefektus a Zsilvölgyében. Lehet, hogy Rozvan prefektus ezt a politikát ragyogóan tartja, de az augusztus 6-án kirobant események bebizonyították, hogy a munkásság számára ez a politika sem gazdaságból, sem politikai szempontokból nem nyújtott „ragyogó” lehetőségeket.

A zsilvölgyi szaktanács ülése

Az eseménnyel kapcsolatban a zsilvölgyi szakszervezetek kerületi szaktanácsa augusztus 10-én tartott rendkívüli ülést, amelyen részletesen megtárgyalták az eseményeket. Leszögezte a kerületi szaktanácsi ülés, hogy az embermészárlást a Munteanu és Buciuman által az év májusában alakított független szervezetek provokálták, Rozvan prefektus utasításai és támogatásai nyomán. A véres események előidézésében

Fürdőre, nyaralóhelyekre
utazó előfizetőinket felkérjük,
közöljék pontos címüket a kiadó-
hivatallal, hogy az Uj Keletet
fennakadás nélkül küldhessük.

a munkásság követelése Munteanének csak ürügyül szolgált, amit az is bizonyít, hogy a munkásság követeléseit az események ki-provokálása előtt a bányavezető-ség elé nem terjesztették fel.

A sztrájk igazi oka Munteanének az ismert követelése volt, hogy a munkások egy napi keresetét számukra levonják homályos célú bukaresti utazásuk költségeinek fedezésére. Munteanének a legterrorszerűbb eszközökkel kényszerítették a munkásokat a bányák elhagyására és a villamosüzem megostromolására. A kerületi szaktanácsülés

végül példás büntetést követel a katasztrófa előidézői számára.

Raducanut menesztik?

A liberális lapok szerint a legutóbbi minisztertanácsban Raducanut is felelősségre vonták minisztertársai, hogy nem akadályozta meg a lupényi helyzet elmérgesedését és csak a bányatársaság érdekeit védte.

Az Univerzal arról is tud, hogy Raducanut a minisztérium átszervezésével kapcsolatban menesztik a kormányból.

Bucaresti, aug. 12. A szociáldemokra-

Flueras szocialista képviselő lesz a munkaügyi miniszter? Raducanu munkaügyi miniszter távozása állítólag befejezett tény

(Cluj-Kolozsvár, aug. 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mióta a kormány megalakult, állandóan aktuális a kormány átszervezésének a kérdése. Manu miniszterelnök egy pillanatra sem csúszta titkot abból, hogy első kormányát átmeneti jellegűnek tartja s az első adandó alkalommal elvégzi rajta a kellő simításokat. A minisztériumok reorganizálásáról szóló törvény életbeléptetése pedig már elkerülhetetlenül teszi a kormány átszervezését. A legutóbb Raducanu miniszternek a kormányból való kilépéséről beszéltek. Hónapokkal ezelőtt már szóba került ez

a hír, hogy a kormány Petrescu Comnen berlini követet visszahívja és a berlini követség élére Raducanu jelenlegi munkaügyi miniszter kerül. A munka és közegészségügyi minisztériumok egységesítése miatt az egyik miniszter automatikusan elveszti tisztségét.

A lupényi események miatt ma már kétségtelen, hogy Raducanu miniszter lesz az, akinek tárcája az átszervezés áldozatává esik. Megbízható forrásból eredő értesülés szerint az egyesített munka és közegészségügyi tárcát nem a jelenlegi közegészségügyi miniszterrel, Dan Sever-

ták tegnap Moreniban naggyűlést tartottak, amelyen tiltakoztak a lupényi megszorító intézkedések ellen. Követelték, hogy a kormány szorítsa a bányatársaságot, hogy kössön kollektív-szerződést a munkásokkal, emberi béreket adva részükre. Ilyen értelmű határozati javaslatot terjesztenek a kormány elé.

A kormány felengérre állítja a liberális bányaeurdekeltséget

Bucaresti-Bukarest, aug. 12. A kormány francia nyelvű lapja, a Nation Roumains mai számában cikket ír a lupényi eseményekről. A lap közli a bányatársulat mérlegeit és megállapítja, hogy a sajnáatos események eredendő oka a vállalat szűkkeblűsége, amellyel munkásait nyomorogno hagyta, míg busás nyereségeket vágott zsebre.

A lupényi vizsgálat adatai alapján a kormány elhatározta, hogy a bányakapitánytársaságot állít fel a Zsilvölgyében, amelynek feladata lesz a munkaadók és munkások közötti viszony ellenőrzése és a kollektív szerződés végrehajtásának felügyelete. Ilyen szerv már a Consiliul Dirigent alatt is működött és a legközelebbi minisztertanács már valószínűleg el is fogadja az erre vonatkozó rendeletet. Hír szerint a bányakapitánytársaság élére Pop Ionel dr.-t, volt gyulafehérvári prefektust fogják kinevezni.

rel fogják betölteni, sőt, akár mennyire hihetetlen ez a hír, nem is a kormánypart valamelyik tagjával. Arról van szó, hogy ezt a tárcát Manu miniszterelnök Flueras szocialista képviselőre akarja bízni, ami nem jelent egyebet, mint azt, hogy a szociáldemokrata párt, amely a kormányt választás karteletben volt, helyet kap a kormányban is. Amennyiben ez a hír valóban bizonyul, úgy Flueras még a jövő hó folyamán elfoglalja helyét a munkaügyi minisztérium élén.

A hágai konferencia már elkészült a „szivélyes” szakításra A feszültség csak annyit enyhült, hogy a delegátusok újra visszatértek a nemzetközi konferenciák szokásos formákhoz A rajnai angol megszálló csapatok megkapták a parancsot a kivonulásra

Páris, aug. 12. A déli lapok szerint Hágában mindössze annyi történt, hogy a delegátusok újra visszatértek a nemzetközi érintkezésben szokásos udvarias hanghoz és formákhoz. Diplomáciai körök véleménye szerint az alapvető ellentétek még mindig fennállnak, mert Snowden semmi hajlandóságot sem mutat álláspontjának revízió alá vételére s határozati javaslatának visszavonására.

A helyzetet legtalálósabban Henderson szavaival jellemzik, aki azt a kijelentést tette, hogy a konferencia már elkészült a szivélyes szakításra.

London, aug. 12. Politikai körökben kitaranak amellett, hogy Angliának továbbra is erősen sikra kell szállania Hágában a spaai konferencia inderszámainak változatlanul hagyásáért és hogy az Angliának járó kvótát a német annuitások feltétlen részének terhére kell írni.

Londonban számolnak azzal, hogy Franciaország nem enged álláspontjából s bár jelenleg a konferencián némi kimagyarázkodások után a barátságosabb és megértőbb légkör ismét helyreállt, ez még egyáltalán nem jelenti, hogy a kudarc esélye most már ki lenne zárva.

A fővárosban élénken kommentálják MacDonald szerencsekívánatait, melyeket Snowden kincstári kancellárhoz intézett s ebből azt következtetéseket vontak le, hogy MacDonald nem utazik Hágába, mert a maga részéről sem mondhatna egyebet, mint hogy Anglia ragaszkodik a Joung-tervezet revíziójához. Így a remélt közvetítő akció, amelyet a franciák és a belgák szívesen láttak volna,

természetesen elmarad, mivel az angol miniszterelnök fedezé saját véleményével is kincstári kancellárja álláspontját.

London, aug. 12. A Sunday Times azt írja, hogy a megszállásban résztvevő rajnai angol csapatok létszáma hater ezer körül van. A csapat parancsnokságok már megkapták a kiürítendő területekről történő elvonulás részletes utasításait s most előkészítik az evonulást.

Egymilliárd dollár uszott el negyedóra alatt a newyorki tőzsdén

Newyork, augusztus 12. A newyorki Wallstreet újabb katasztrófális napot élt át. Olyan balseméramlat vonult végig, ami egyedülálló a newyorki tőzsdé történetében. Már kora reggel lázas, feszültség mutatkozott és az idegesség perceről-percre fokozódott. Végül is oly hatalmas árfolyamzuhanás állott be, amely az összes értékpapírokra kiter-

jedt. Végülis kitört a pánik és mindenki eladásra kínálta papírjait. A katasztrófa oly óriási volt, hogy egy negyedóra leforgása alatt az értékpapírok kb. egymilliárd dollárt veszítettek. 5000—25.000 részvényből álló paketteket dob-tak a piacra és legléghetlenebb káosz mutatkozott. Az árfolyamvesztésüket a legjobb papírok sem kerülhették el.

Brassó zsidósága népgyűlésen demonstrált a héber nyelv tanításának szükségessége mellett

Brassó-Brassó, aug. 12. A nyolc esztendeje fennálló brassói elemi zsidó iskolában, melynek tanítási nyelve különben a román, az elmúlt tanévben kihagyták a tantervből az addig minimális heti egy-két órában tanított héber nyelvet. Ez a körülmény készítette a brassói Barissziazt arra, hogy népgyűlésre hívja össze a város zsidóságát, melyen állást foglaljanak a héber oktatás szükségessége mellett. Röpiratok százait hordozták szájukon a kis barissziák tagjai és csüörtökön este mintegy százötven főnyi közönség töltötte meg a hitközség Árvaház-uccai tanácstermet.

A népgyűlést Feiler Pál, a Barisszia ros-risonja nyitotta meg, aki egyben ünnepléses nyilatkozatot tesz, hogy a népgyűlés nem irányul sem személyek, sem intézmények ellen, hanem megmozdulás az iskola mellett. A népgyűlés elnökül ezután közfelkiáltással Feiler Dezsőt, a cionista helyecsoport ajelmökét választják meg.

A hivatalos felszólalók közül elsőnek Feiler Pál rámutat arra, hogy a most felnövő generáció nem fogja megbocsátani, ha elzárják előlük a héber nyelvtanulás lehetőségét. Héber nyelv nélkül a zsidó iskolában elveszett a nyelv. Ibn Schamir hatalmas beszédben bizonyítja, hogy a szülők nem adnak lelki irányítást gyermekeik nevelésénél. Élénk szívekkel vázolja azt a lelki élményt, mikor Fajesztnába érkezésekor nem értette meg az első héber kérdést, amit a hajón hozzántértek. Ugy érezte akkor, hogy az összes tanítómesterei és a szülei is hibát követtek el a nevelésénél. Hirsch Zsigmond számadatokkal mutatja ki, hogy Brassó zsidósága a héber tanítás mellett van. Bejelenti, hogy a népgyűléssel párhuzamosan aláírási akció is folyik, mely eddig négyszáz aláírást eredményezett, mely az elemi iskolában tanuló gyermekek szüleinek is 60 százalékát magában foglalja. Dr. Ritter Sámuel az iskolaszék jelenlevő elnöke kér ezután szót. Hosszasan fejtegeti azon körülményeket, melyek a héber oktatás elhagyását szükségessé tették. Mindamellett örömmel látja az ifjúság megmozdulását és kijelenti, hogy az iskolaszék a szülők kívánsága szerint fog cselekedni. Dr. Barsonyi köszönetét fejezi ki a Barissziának, hogy alkalmas adott a szülőknek az iskolai megteremtésére. Hirsch József és Hirsch Endre felszólalásukban újabb érvekkel támasztják alá a héber nyelvtanítás szükségességét, majd a népgyűlés, melynek jegyzői tisztségét Gáldi Vilmos töltötte be, egyhangulag a következő határozati javaslatot fogadta el:

HATÁROZATI JAVASLAT.

A brassói zsidóság 5683. Ab 2-án (1929 augusztus 8-án) este az Árvaház uccai hitközségi tanácsstermet a Ba-

risszia iniciatívájára megtartott népgyűlésen a következő határozatot hozta:

Mindenekelőtt fájdalommal állapítja meg a népgyűlés, hogy az itteni zsidó elemi iskolában a legutóbbi tanévben a tantervből teljesen kihagyták a héber nyelvtanítást.

A népgyűlés a héber nyelvtanítást a zsidó nevelés egyik legfontosabb állapotának tekinti és mint ilyen, a zsidó elemi oktatásban elengedhetetlennek.

Ami egyéb pedagógiai szempontokat illet, nem óhajt beleavatkozni az elemi iskola belügyeibe és teljes bizalommal viseltetik úgy a jelenlegi tantestülettel

Megszólal a szatmári rendőrség is Pop Sándorné ügyében

A rendőrség vezetőinek nyilatkozata megállapítja, hogy Popnét nem bántalmazták, de nem állapítja meg, hogy miért csinálták bandavezérré belőle

(Cluj-Kolozsvár, aug. 12. Az Uj Kelet tud.) A máramaros-szigeti postarablás körül felkavart hullámok sehogysem akarnak elülni. Az ügyvel kapcsolatban, amint azt idejében megírtuk, letartóztatták a szatmári rendőrség egyik rendőrtisztviselőjének, Pop Sándornak feleségét. Azóta az ügy egyre dagad, egyre fantasztikusabb lesz Pop Sándorné ismeretes nyilatkozata után, — akit bizonyítékok híjján szabadonbocsátottak, — ma már tulajdonképpen a közvélemény érdeklődésének homlokterében az a kérdés áll, hogy mi is van tulajdonképpen ez ügy hátterében.

Mi történt Szatmáron

Meg kell valljuk őszintén, hogy ebben az ügyben, amely a hivatalos közegek kezéből egész sajnálatraméltóan mindinkább a sajtópólménia útjára kezd tévedni, a szatmári rendőrség hivatalos, alább közölt nyilatkozatai után már magunk sem tudunk tisztán látni. Először beszámolókat a fővárosi sajtó cikkei alapján írtuk meg. Az erdélyi sajtó frazeológiája nem engedte meg, hogy szósz szerint közöljük például a Cuvantulnak a véleményét erről az ügyről. Regisztráltuk azonban a Cuvantul alapján a szimpla tényeket: A szatmári rendőrség letartóztatta Pop Sándorné fogtechnikusnőt, aki a Cuvantul szerint egy szatmári rendőrkommiszár felesége, mert állítólag igen alapos gyanúok merültek fel arra nézve, hogy Pop Sándorné a máramarosi postarablás értelmi szerzője. A Cuvantul ugyanakkor, amikor ezt az eseményt regisztrálta, információi alapján állította azt, hogy Popnét a szatmári rendőrigazgató szerelmi hajszájának az áldozata. A rendőrigazgató már egyízben — írta a Cuvantul — már rá akarta bizonyítani bosszúból Popnét, hogy egy rablóbanda vezére, ami azonban nem sikerült neki. A lap azon véleményének adott kifejezést, hogy Popnénak ezútról sincs semmi köze a nevével vonatko-

zó az iskolaszékkel szemben is.

Követeli azonban a népgyűlés, hogy már a most következő tanévtől kezdve a brassói zsidó elemi iskolában a héber nyelvtanulás újból bevezetessék és pedig az előző éveknel intenzívebb módon, úgy, hogy a négy elemi osztály elvégzése után a héber nyelvnek legalább alapelemei elsajátíthatók legyenek.

A népgyűlés arra az álláspontra helyezkedik, hogy a brassói zsidó elemi iskola fenntartója Brassó zsidósága, tehát a héber nyelvtanítás kérdésébe beleszólni a népgyűlésnek nemcsak joga, hanem kötelessége is.

Ezen határozat az iskolaszék tudomására hozandó és várja a népgyűlést, hogy követelést az iskolaszék örömmel fogja teljesíteni.

Az egyes felszólalók beszédeit a közönség, melyben nagyszámú képviseltek magukat az ifjúsági szervezetek, lelkes tapsokkal honorálta. Emelkedett hangulatban, a Hatikvah hangjaival zárult a népgyűlés, mely első ilyen természetű megmozdulása Brassó zsidóságának.

zásba hozott bünygyvel és hogy a rendőrigazgató hivatalos hatalmával élt vissza akkor, amikor Popnét letartóztatta.

Popnét azt állítja, hogy bántalmazták a rendőrségen

Nem volt módunkban a Cuvantul adatait azonnal ellenőrizni. Tény azonban az, hogy a későbbi események legalább is részben a Cuvantulnak adtak igazat. Pop Sándornét szabadonbocsátották, mivel alibit tudott igazolni Pop Sándorné néhány napra rá megjelent szerkesztőségünkben ügyvédjével dr. Giurgiu Jánossal együtt. Az asszony felhajtotta karján ruhájának ujját és megmutatta azokat a véraláfutásos kék foltokat, amelyeket állítása szerint a szatmári rendőrség vallási terrorjának köszönhetett. A becsületében és egzisztenciájában súlyosan megrongált asszony kijelentette, hogy teljes morális és anyagi kártérítést fog követelni. És megismételte szerkesztőségünkben ugyanazokat a konkrét tényeket, amelyeket a Cuvantul is leközölt.

Pop Sándorné nyilatkozata után egész természetesnek találjuk, hogy megszólalnak ez ügy többi szereplői is. Noha ezek a nyilatkozatok az ügy érdemében tisztázásához nem járulnak hozzá, a magunk részéről a teljes objektivitás kedvéért szívesen adjuk közre ezeket a nyilatkozatokat is.

Ghisoin rendőrigazgató nyilatkozata

Ghisoin, a szatmári rendőrség igazgatója a következőket mondja:

— Én amióta állami tisztviselő vagyok, mindig a fennálló törvények és szabályrendeletek keretein belül végeztem teendőimet és intézkedtem ügykörümet. Én épen ezért minden intézkedésemért vállalom is a teljes felelősséget.

— Egyébként a Pop Sándor rendőrségi fordító (Translator) neje részéről ellenem alatosan hirtelen irányi-

zott hajszja tölem teljesen távol áll és méltatlannak tartom úgy nevezett állításaira, mint más általa félrevezetett egyének hirteleni cikkeire bármilyen nyilatkozatot is tenni.

Helyettem nyilatkoznak az ez ügyre vonatkozó iratok.

A rendőrprefektus rágalommal minősített Popnét állításait

A második nyilatkozatot a szatmári rendőrség prefektusa, Popoviciu Valér küldötte be és ez a következőképp hangzik:

„Az Uj Kelet augusztus 9-én a 178. számában, a szatmári rendőrség közönséges rágalommal adta ki az alábbi dolgot: rágalmazóknak az igazság szolgálatát meg fogja adni a méltó büntetést a megrongált rendőrközönségnek pedig a teljes elégtételt.”

Epen a helyzet teljes tisztázása céljából szatmári munkatársunk felkereste dr. Nestor József szatmári főügyészt is, hogy a letartóztatás körülményeiről vonatkozólag nyilatkozatot kérjen tőle.

Az ügyész és az orvos szerint nem bántalmazták Popnét

— Augusztus 31-én éjjel — mondotta dr. Nestor munkatársunknak — dr. Popoviciu rendőrprefektus felkért, hogy legyen jelen Pop Sándorné letartóztatásánál. Ezen aktusnál különben jelen volt r. Steuer orvos is. Mielőtt a letartóztatást eszközöltük volna, beszélni akartam a szigeti rendőrséggel, mely a letartóztatásra az utasítást adta, azonban Szigetén nincs éjjeli telefonszolgálat és így csak utólag kaptam meg a szigeti rendőrség újbóli utasítását arra, hogy Pop Sándornét letartóztassam. Arról, hogy Pop Sándornét a rendőrségen bántalmazták volna, nem tudok.

Dr. Nestor nyilatkozatát különben igazolja dr. Steiner Jenő orvos nyilatkozata is, akit a szatmári rendőrprefektus felkért, hogy vizsgálja meg Pop Sándornét, Popnét letartóztatás után ugyanis arról panaszkodott, hogy belső vérzése van, abortáltól fél.

— A vizsgálat alkalmával konstataltam, — mondotta dr. Steiner Jenő, hogy Popnénak rendes menstruációja volt, akkor azonban nem láttam rajta az utásnak vagy kínzásnak legesekélyebb nyomát sem. Különben is Pop Sándorné sem panaszkodott előttem ilyesmikről.

Közreadtuk ezeket a hivatalos oldalról jött nyilatkozatokat. Meg kell jegyezzük ugyanakkor azonban, hogy nem egészen arról volt szó, hogy Popnét bántalmazták-e, vagy sem, hanem arról, hogy Popnét bandavezérré, avagy ártatlannal bureolták-e meg. Erre vonatkozólag semmilyen támpontot sem nyújtanak a nyilatkozatok. Holott a bukaresti Dimineața legutóbbi számában ugyanazokat a tényeket, amelyeket az Uj Kelet is megírt sokszorosan súlyosabb és kompromittálóbb formában adja vissza.

Egybehangzó információink szerint a szatmári rendőrség vezetői hivatalosan magaslátón állnak és nagy szimpátiának örvendenek a városban. Epen ezért az ő érdekükben fontos, hogy az ügyre teljes világosság derüljön. A fenti nyilatkozatok csak azt cáfolják, hogy Popnét bántalmazták volna a rendőrségen, de nem produkálnak egyetlen bizonyítékot sem az asszony bűnössége mellett. Holott Popnét többszörösen betűbandavezérséggel vádolták. És a máramarosszigeti rendőrség is csak a szatmári rendőrségtől kapott információ alapján jöhetett arra a gondolatra, hogy Pop Sándornét vádolja a szigeti posta kirablásával.

Popnét alibit is bizonyított, szabadon is bocsátották, eljárás sem folyik ellene, sem a szigeti ügyben sem más ügyben, nyilvánvaló tehát, hogy mégsem volt bandavezér. Miért kellett akkor kétszer is letartóztatni és megrongálni? És ki rabolta ki a máramarosszigeti postát? Erre a két kérdésre kell felelnie a szatmári, illetőleg a máramarosszigeti rendőrségnek.

Értesítés!
Megnyit Bucureștiben, a főváros központjában a
„Hotel Venetia”
Str. Pictor Grigorescu 12. szám.
A királyi palota mögött. — Bejárát a Calea Victoriei.
100 modern berendezésű szobával, központi fűtés, minden szobában hideg- és melegvíz. Lift, fürdő és telefon áll a vendégek rendelkezésére. Nagyon előnyös árak. Utazó urak a tarifából 25% rabatot élveznek.
Tisztelettel
„Venetia-szálloda” vezetősége
MO. SESCU tulajdonos.

KÉRJE MINDEN ÜZLETBEN
EZT A
SELYEM HÁRISNYÁT
Odette
TARTÓS, MOSHATÓ

A L
A SZ
E

(Buc
Kelet t
utasokk
morenii
hatalma
fokot m
állomás
hatalma
bealkon
levő.
mögé és
re festi.
már a
kigyózik
az alko
irányba
zontot.
teres tá
lángja
hónapja
lángos
jobbán
amely n
inog jó
gasban
festett é
molyog.

A plo
re eftak
mikor k
annál fé
ványban
leumszo
tak fa-
ba, hogy
Morenii
födkreng
meg aut
Peléri
távolból
zongató,
Morenii
váz emel
egyiknek
dombon
magnézi
petróleu
és az a
lángokba
börög la
indulni
már ott

Mint
jel, tör
a kékes
kolozsvá
lehenk
és sisten
égy szor
amnak a
napokon
dához,
De a p
tönkre
meg az
meg az
delkezés
enberek
élagutat
jává vá
körül k
la A le
vőközöt
kégyél
A közél
itakat
forró le
dóják a
nem bir
Amik
zellől sz
ványát,
érteni,
hűbava.

A Ro
eddig

A három hónap óta égő moreni szondatüznél

A szakemberek és hivatalos közegek már minden reményt feladtak és összetett kezekkel nézik a milliárdos károkat okozó tüzvész borzalmas pusztításait. Már csak fantaszták jelentkeznek saját „oltási” találmányaikkal

(Bucuresti-Bukarest, aug. 12. Az Új Kelet tudósítójától). Verejtékben-fürdő utasokkal telik meg a gyors, amely a moreni szondatüzhöz viszi a kiváncsiak hatalmas táborát. A hőmérő 40 Celsius fokot mutat, amikor a vonat kigördül az állomásról. A mezők szinte lángolnak a hatalmas hőségben és alig várjuk, hogy bealkonyodjék és ezzel lehűljön kissé a levegő. A nap már lebukik a dombok mögé és az ég keleti peremét biborvörösre festi. A lámpák kigyulnak és a gyors már a hamar beálló augusztusi estben kigyózik. Az ég keleti pereméről eltűnik az alkonyodó nap bibora, amikor déli irányban izzó, vörösrög lepi el a horizontot. A moreni szondatüznél különleges távolságából is félelmetesen látszó lángja ez, amely már több mint három hónapja dübörögve csap fel a földből. A lángoszlop pillanatról-pillanatra mindjobbant kivehető. Hatalmas lángkéve, amely mint egy részeg óriás, félelmetesen inog jobbra és balra, majd fenn a magasban mintha nekiesapódna a vörösrög festett égboltozatnak, szétterpeszkedve gomolyog.

Nyolc kilométer távolból

A ploesti pályaudvar épülete pár perc-re eljártja a lobogó lángoszlopot, de mikor Baicoi felé dübörög a vonatunk, annál félelmetesebb és hatalmasabb látványban van részünk. A baicoi petróleumszondák között, a melybe ásoztak kutak fa- és vasvázai tövében ülünk autókba, hogy a Frazin völgyében elinduljunk Moreni felé. Máris halljuk a morajt, a moreni szonda moraját, mely mint egy fődkrengés alattomos lármája remegteti meg autók alatt a földet.

Felérünk a dombra és nyolc kilométer távolból élénk társul a szondatüzhöz hátraborgató, gyönyörű látványa. Alattunk Moreni festői képe. Száz és száz szonda víz emelkedik alattunk, a csúcson mind-egyiknek villanykörte. A szemben lévő dombon két óriási fánya lobog, melyből magnéziumos, smaragdás fényt borul a petróleumvárosra. Az autók rohogó felénk és az az érzésünk, mintha egyenesen a lángokba rohamánk. Egyre jobban dübörög lábunk alatt a föld, amikor megindulunk a szondák dombján felfelé és már ott vagyunk a pokol lábánál.

A nagy tűz tövében

Mint egy ferdén húzott óriási felkiáltó jel, for a magasba a szonda kráteréből a kékcs láng, melynek magassága a kolozsvári főteri templomét is beilleszthetnének. A szonda dübörög, ordít, sivit és susterog. Mintegy husz méternyire az ég szondától egy másik kráter nyílik, amik az alagutnak a szája, amelyet hó-babok kereszttől építettek az ég szondához, hogy azon keresztül eljuthassák. De a petróleum egy pillanat alatt tette tükre azt, amit óriási munkával épített meg az emberi erő. A tűz nem elégedett meg azokkal a nyílásokkal, amelyek rendelkezésre álltak, hanem elrabolta az emberek által verejtékesen megépített alagutat, amely így mesterséges csatorná-jává vált a tüzvésznek. A föld a szonda körül lekemény, mint egy hatalmas tégl. A levegő pokolian forró. Meztelenre vetőzött munkások imbolyognak a tűz körül. Kezüket vízre kendőt tartanak. A közeli épületeket, barakkokat és szondákat öntözik, nehogy tüzet forrjanak a forró levegőtől. Időnként maguk elé fordítják a fejszék szélét, mert különben nem bírják ki a meleget.

Amikor az ember néhány méternyi kö-zellől szemléli a szondatüzhöz borzalmas látványát, csak akkor tudja igazán megérteni, hogy minden megfeszített erő hiábavaló volt ennek a megfékezésére.

A Romana Americana társaságnak eddig legalább 250 millió kára van

és az oltási munkálatok csődjé már nem-csak a közvetlen érdekelteket hanem a kormányköröket is komoly gondokkal tölti el. A környék állandó rettegésben él. Ez a rettegés azonban az összes petróleumérdekeltségeket is elfogja. Félő

A kormány a petróleumtársaságot teszi felelőssé a következményekért

A petróleumtársaság egyik fiatal mér-nökével folytattam beszélgetést a szonda mellett. Minden erőfeszítésünk hiábavaló — mondja — eddig semmit sem tudunk elérni a pusztító lángokkal szemben. Minden lehetőséget elkövettünk és mégis a legkülönbözőbb verziók keringenek a szondatüzhöz körül. Egyesek már azt is mondták, hogy a petróleumtársaság, amely azonos a Standard Oil-al, a konkurrenciát akarja letörni, mert szondá-jának elpusztulásával a többi szondák is meddőkké lesznek. Ugy látszik, ezt a verziót kormánykörökben is komolyan hiszik, mert dr. Ernest Ene ipari és kereske-delmi államtitkár néhány nappal ezelőtt ankétot tartott a helyszínen.

Megállapította, hogy a Romana Ame-ricana elhanyagolta az oltási mun-kálatokat és az előállított károkat és szerencsétlenségeit a társaságot teszi felelőssé.

Megállapította az oltási munkálatok me-netét és kötelezte a petróleumtársaságot az összes oltási költségek fedezésére. Mon-danom sem kell, hogy a társaság eddigi

ugyanis, hogy a százhatvanas szonda összeköttetésben van a többi petróleum-forrásokkal és a petróleummedence mil-liárdokat érő kincsét a tűz martalekálul óchja oda.

250 millió lej kára ezzel az intézkedéssel rövidesen kétszeresére fog emelkedni. Ma egy harmadik alagut ásásához kezdünk hozzá, mely hatvan-hetven méter mély-ségben törné át az égő szondát és vezetné el a gázok egy részét, hogy ezzel az oltási munkálatok megkönnyebbüljenek. Amig ez az alagut elkészül, két-három hónap is eltelhetik és addig... Addig is meg-próbálkozunk eggyel és mással.

Fekete posztó és szilvaecet

Informátorunk elhallgat és mi tovább bámuljuk a hatalmas, vörösen imbolygó lángokat. Egy társaságunkban levő ur a fantasztikus ajánlatokról beszél, amelyekkel a legutóbb kiirt oltási pályázat alkalmával elárastották a petróleumtár-saságot. Egy idősebb bukaresti ur pél-dául a következő ajánlatot tette a társa-ság egy mérnökének:

— Adjának ötvenezer lej előleget, bo-csássák rendelkezésemre az oltáshoz szükséges anyagokat és a többit bízzák rám. A tűz két órán belül el lesz oltva. A mérnök felszólította az ajánlattevőt, hogy beszéljen világosan.

— Hatvan méter fekete posztóra van

szükségem — mondotta a bukaresti ur. — Feketére? — gonyolódott a mér-nök. És miért megaszkozik feltétlenül ehhez a színhez?

— Lehet sötétbarna is — viszonzotta az ajánlattevő — de legjobb mégis a fe-kete. A hossza azonban okvetlenül hat-van méter kell legyen.

— És azután?

— Szükségem van ezután még huszon-öt vödör szilvaecetre.

— Biztosíthatom, hogy igen. Telszik tudni, a fekete posztó se kell mártani a szilvaecetbe és azaz betömjük a szonda száját. Ez már csak egészen vi-lágos. Tüzet oltani a legjobban ecetes posztóval lehet.

— És természetesen szilvaecettel — toldotta meg a mérnök és élvezte az ajánlattevőt a szondához.

Amikor a bukaresti ur felért a domb-ra, szinte elajult a rémülettől. De az ajánlatát visszavonta.

Moreniben nem kell világítás

Egy lelkész azt ajánlotta, hogy imád-ságok után kell oltani a tüzet. Egy öregasszony csolatevő szüz Máriás-kép-pel jelentkezett. Egy vasuti munkás az-zal jött, hogy egy vagon cementből go-lyót csinát és rágurítja a szonda szájá-ra.

— És a szonda tovább dörög. Nem sokáig bírjuk ezt az idegekre menő pokoli dü-börögést, az átható petróleumszagot és a rekkenő hőseget, mely fojtogatón nehe-zedik tüdőnkre. Moreni uccáit rózsaszín-be burkolta a szondatüzhöz ebben a petró-leumégéstől rekkenő augusztusi éjszaká-ban. A házak ide-oda táncolnak és a dombok kísértetiesen imbolyognak a rá-juk vetődő lángkévek fényében. Moreni-ben hónapok óta nem használják lámpát. Éjjel-nappal egyforma világosságot ter-jeszt a szondatüzhöz, mely elolthatatlanul harsog tovább félelmetesen.

Hátszegi Ernő

Gheorghe Bratianu lesz Vintila helyett a liberálispart elnöke

Az „Adeverul” teleplezi a liberálisok egykori kapcsolatát Barbu Ionescuval

Bucuresti-Bukarest, aug. 12. Értesülé-sünk szerint a liberális pártban mélyre-ható változások készülnek. A párt vezető tagjai a minap Jasiban értekezletet tar-tottak, amelyen elhatározták, hogy Bra-tianu Vintila egészségi állapotára és nép-szerűtségére való tekintettel Bratianu Gheorghet, Bratianu Jonel fiát fogják pártelnöknek megválasztani. Így a Bra-tianu-tradíció is megmarad és a fiatal, letterős Gheorghe áll majd a párt élén és fogja azt újból pormálnyra vezetni. Vin-tila a párt tiszteletbeli elnöke lesz. E hí-rek természetesen megerősítésre várnak.

Az Adeverul ma Barbu Ionescuval ir nagyob cikkel. A lap konstatálja, hogy Barbu Ionescuval mindig volt utleleve. Mióta Londonban él, a román ügynek állandó képviselője és támogatója volt és a liberálisokkal a legintenzívebb kapo-solatokat tartotta fenn. Valahányszor Bra-tianu Jonel, Duca vagy a liberálisok pártvezérei Londonban jártak, mindig igénybe vették Barbu Ionescu összeköte-téseit, az ő autót használták és gyakran nála is laktak. Mindez addig tartott, amig Barbu nem fogadta vendégül Károly ex-trónörökösét. Ebben a pillanatban a libe-rálisok, akik Károly ellen olyan éles har-cot folytattak, megtagadták Barbut, Le-bovitsnak keresztelték, utleveget nem akar-tak neki adni és minden módon lehetet-lenné akarták tenni Londonban is. Ez nem

sikerült ugyan, mert az angol kormány kiűszítette az angol parlament érvénytelenítette, de a liberálisok azóta is mindent elkövettek Barbu tönkretételére. Amikor Barbu Ionescu látta, hogy nem kap utleveget, holott azelőtt a liberális

párt vezetői küldték el azt mindig szá-mára, a baksisrendszerhez fordult és úgy akarta megszerezni egyébként jogos ut-leveget. A liberálisok támadásai tehát legalább is farizeusok támadásai ebben az ügyben.

Olaszországban megfíltották Dosztojevszkij, Gogoly és Turgenyev könyveinek árusítását

A nagy írók világnézete veszélyeztetett az ifjuság fascista nevelését

Róma, augusztus 12. A rendőrható-ságok néhány héttel ezelőtt figyelmeztetést küldtek az olasz könyvkereskedőknek és kiadóknak, hogy ne árusítsák Maxim Gorkij, Gogoly, Dosztojevszkij és Turgen-jev könyveit, valamint Jack London re-gényeit. Néhány városban ezeknek az írónak a könyveit el kobozták. Az olasz könyvkiadók szövetsége a kormány hoz fordult az érthetetlen rendelkezés ügyében, itt azonban azt az információt adták, hogy a rendőrhatóságok teljes jog

gal járnak el. A belügyminisztérium körlevelet in-tézett a prefektusokhoz, amelyben közli, hogy a kormány a fascista propaganda szempontjából tiltotta be a nevezett írók könyveinek népies kiadását, mert világnézetiük egészen más, mint a fas-cista világnézet és alkalmas arra, hogy kedvezőtlenül befolyásolja az ifjuság fascista nevelését, „annélfogva ezek a könyveket kivonják a forgalomból.

— Világító patkányok. Heidelbergből jelentik: Ellinger és Hirt ismert heidel-bergi tudósok korszákkalkulató felfede-zést tettek a rádiológia trén. A két tu-dós kísérleti nyulak és patkányok vére-be fluoreszkáló festékanyagot fecskende-zett be és az állatok azután ultravio-lét sugarak hatása alatt világítani kezd-tek. Hymódon először sikerült mikrosz-kóp alatt élő sejtek működését megfi-gyelni.

— A nagyváradi zsidó diákkörlet rene-szansza. Nagyváradról jelentik: A nagy-váradi zsidó diákkörlet, amely régebben messze földön híres volt, magas nivojáról és erkölcsösségéről, reneszanszához érkezett el a Zsidó Fiúinternátus (str. Delavrancey 9) megnyitásával. Nagy ér-deklődés mellett folytak a jelentkezé-sék az intézetbe, amely Szilágyi Adolf lyceumi ttnár vezetése alatt áll.

A VILÁG LEGJOBB ÉLŐ IRÓI nak képeit **INGYEN** küldi meg Lepage ha azonnal megrendeli

HIREK

az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jambor Ferenc.
 Buda esti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str. Lipscani 91.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomát csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Fogadásból kioperáltatta a vakbélét. Newyorkból jelenük: Az utóbbi évek jellemző az Amerikában dühöngő fogadási lázra. A texasi Rio Grandeban a napokban Celaya bankár gépkecsiját Gutierrez mechanikus javító műhelyébe vezette, mert a gépkecsői motordefektust kapott. A mechanikus azt állította, hogy a motornak semmi baját nincsen és a hiba a kecsői vázában keresendő. A bankár ezzel szemben megmaradt állítása mellett. A bankárnak ekkor az az ötlete támadt, hogy vakbélére fogadást köt. A két férfi, aki a vita hevében ugylátszik elviesztette józan ítélőképességét, géplakatost hívatott, aki a bankár javára döntött. A mechanikusnak pedig nem maradt más választása, mint-hogy másnap fogadásból a műtőasztalra fekdjön. — Hasonló érdekes fogadást kötöttek a minap Londonban, ahol Douglas lord több társaságbeli hölgyet fogadást kötött, hogy az asszonyok bizonyos körülmények között nem tudnak hallgatni, mint a férfiak. Nemsokára a társaság tagjai délutáni teára gyűltek össze. A társaság már több mint egy óra óta folyt és az asszonyok még mindig nem szóltak egy szót sem. Már-már ugylátszott, hogy a hölgyek nyelik meg a fogadást. Ekkor egy ismert londoni szépség lépett a szobába és a lord halakán odasugart a szomszédjának, hogy a szobába lépett lady egyik a jelenlevő urrnő ferjének a szeretője. A fiatal asszony, aki férjét nagyon szereti, orráigzagottan felugrott: „Ez nem igaz, ez hazugság”. A lord udvarias mosoly kíséretében helybenhagyta állítását, a fogadást azonban megnyerte.

— Henry Ford kiállított egy két centes csekket amely 1000 dollárt ér. Newyorkból jelentik: Henry Ford, a sokszoros dollármilliomos, Amerika egyik leggazdagabb embere, sohasem szokott magánesekeket kiállítani. Utlei csekket sem ő szignálja, hanem megbízott igazgatói (t) extendő óta nem is írta csekk alá a neve az amerikai autógyáros. A napokban az Edison-ünnepségek alkalmából emlékbélyegeket árusítottak. Kéfécentbe került egy ilyen bélyeg és Ford is vásárolt egyet. Amikor fizetésre került a sor, az összes zsebeit végig koporászta, de nem talált benne egy árva centet sem. „Jó lesz egy csekk is, Ford ur” — mondotta az élelmiszer árusító kisasszony. Ford a zsebébe nyúlt és kiállított egy két centes csekket a bélyegért. A kisasszony még az nap ezer dollárt adta el ezt az érdekes csekket egy szenvedélyes ritkasságyűjtőnek.

Vérszegény, sápadt, étvágytalan, fegyengült és állandó fejfájásban szenvedők, saját érdekükben használják a

dr. FÖLDES-féle Ferrol Vastáplikör-t

mert ez megszabadítja az embert a felsorolt betegségektől, elősegíti a vörösvérsejtek képződését, kitűnő étvágyat idéz elő, a test megerősödését és súlyban gyarapodik. A legjobb hiszialiszer. Rendkívül kellemes ízű és bevételre nem okoz nehézséget. Egy üveg ára 95 lej. Egy kurára 6 üveg szükséges. Megrendelhető postán utánvétellel dr. FÖLDES gyógyszerárától Arad, Strada Eminescu 21. Hat üveg rendelésnél postai díj nem lesz számítva

Az OFA igazgatóinak autókarambolja

Galac, aug. 12. Az OFA vállalat 44. számú autója, amelyet Pollák névű sofför vezetett, tegnap Klein Ferenc és Murser János igazgatókkal egy vasuti sorompó elé ért Galac közelében. A sorompó nem volt leeresztve és a sofför későn vette ész-

re, hogy egy tehervonat jön szembe. A vonat elkapta az autót, amely darabokra törött. A sofför azonnal meghalt, míg a két igazgató csodálatos módon erősebb zúzódásokkal megmenekült.

Micsunesti képviselőösszefofozkodott a Banca Crisoveleni vezérigazgatójával

Bucuresti-Bukarest, aug. 12. Kinos incidens játszódott le a bukaresti Északi pályaudvaron tegnapelőtt délután. Rubinstein, a Banca Crisoveleni vezérigazgatója találkozott Polizu Micsunesti kamarai képviselővel. A képviselő ezelőtt a Borszéki Fürdővállalat igazgatója volt, amely vállalat tudvalevően a Chrisoveleni Bank érdekkörébe ment át. Ebből kelet-

keztek az ellentétek, amelyek odavezettek, hogy ingerült szóváltás után Polizu Micsunesti pofonította Rubinsteint. A képviselő azzal magyarázza tettét, hogy mikor bírósággal fenyegette Rubinsteint, aki osztrák állampolgár, azt válaszolta, hogy nem fél a román bíróságtól. Erre elragadta az indulat és tetteleg inzultálta a vakmórt.

Tizenegy szinigazgató kért eddig Erdélyre koncessziót

Nem kapnak koncessziót azok az igazgatók, akik nem fizették ki a külföldi írók tanítványait

Bucuresti-Bukarest, aug. 12. A kultuszminisztériumban munkatársunk azt az értesülést kapta, hogy 11 szinigazgató kért eddig Erdélyre szóló színházi koncessziót. A miniszter mindenkinek megadja az engedélyt, aki megfelel a feltételeknek, vagyis leteszi a 100.000 lej óvadékot és a többi előírt kikötést teljesíti. Miután a kultuszminisztériumhoz paná-

szok érkeztek, hogy több szinigazgató nem fizeti a külföldi szerzők jogdíjait, ezeknek a szinigazgatóknak, akik Románia jóhírnevére nincsenek tekintettel, nem fognak koncessziót adni. A művészeti minisztérium a közeli napokban fogja közölni azoknak a névsorát, akik koncessziót kapnak.

— Mikor a tüzoltók egy feeskét mentek meg. Bécsben a Wipplinger és Börse-utca sarkán egy valódi bécsi jelenet játszódott le. A harmadik emeleten egy feeske ide-oda röpködött és a képmény mögé szorult. A szegény állat nem tudott kimenekülni, míg végül egy tüzoltó mászott fel egy létrán és hozta le nagy diadallal a madarat. Száz és száz kéz nyúlt a feeske után, mindegyik gondozásába akarta venni. A tüzoltó azonban egy rendőrnök adta át, ki nagy diadallal vitte magával a kiszabadított madarat.

— Két borzalmas büntett tartja igazomban Franciaországot. Parisból jelentik, hogy Franciaországot két büntött tartja izgalomban, ameyet tegnap fedeztek fel. A páris melletti St. Mauban a Marneből egy csomagot huztak ki, melyben egy 25 éves fiatal asszony borzalmasan elesonkított hullája volt becsomagolva. A hulla, mely teljesen meztelen volt, már oszlásnak indult. A hullán azonban revolverlövés nyomát fedezték fel. Brieyban, Lotharingiában egy köhalmaz alátt egy öt éves leányka hulláját találták meg. A leányka játszótársai mondták, hogy egy ismeretlen ember a gyereket az erdőbe csalta. Az orvosi vizsgálata megállapította, hogy a gyereke megfojtották, azonban orvosokat nem követték el rajta, tehát kéjgyilkoságról nem lehet szó. A gyermek apja egy olasz munkás és valószínűnek tartja, hogy bosszu művőrel van szó.

— Amerikában csak elpiszkolódás miatt vonják ki a bankjegyeket a forgalomból. Tisztán maradó bankjegyekkel kísérleteznek az Egyesült Államokban. Az amerikai papírpénz anyagának akkora az ellenállóképesége, hogy a bankjegyeket rendszerint csak elpiszkolódás miatt kell a forgalomból bevonnni. Most különböző anyagokkal kísérleteznek, melyek feladata a bankjegypapíros piszokkal, szegény-

nyel szemben való impregnálása. A kísérletek során az állati enyvet, a formaidenyvet, a glicerint és a különböző lakkokat próbálták ki. A lakkok meglehetősen ragadossá tetszik a papírost. Nitrocelluloze-lakkok erős illatot terjesztenek. A legtöbb eredményt cellulozacetáttal érték el.

— Egy angol biztosító társaság különös statisztikája. Londonból jelentik: A Lloyds londoni biztosító társaság érdekes statisztikát tett közzé. Eszerint nincsen olyan esemény vagy tárgy, amelyet ne lehetne biztosítani. Több száz biztosítási szerződés vakbélgyulladás esetében lép életbe. Számos londoni fiatal leány arra az esetre biztosította be magát, hogy nem sikerül férjhez mennie. Néhány családapa ikrek ellen biztosította magát. Egy észak-walsi nagybirtokosnak az az ötlete támadt, hogy földrendés ellen biztosítja magát. Művészek művészeti képességük hanyatlása ellen szokták magukat bebiztosítani. Egy ismert zeneszerző műveinek balsikerét igyekszik biztosítás útján kiküszöbölni. Ha ugyanis valamelyik munkája nem hozza meg a kívánt anyagi sikert, akkor a biztosító társaságnak kell a hiányt fedeznie. Egy népszerű táncművész is akadt, aki tyukszemek ellen kötött biztosítási szerződést. Szigorlatozó orvosnövendékek nem ritkán az államvizsgák előtt kötnek biztosítást. A társaság valóban a sorsnak minden csapása ellen biztosít.

— Agy- és szívérelmeszesedésben szenvedő egyéneknek a természetes „Ferenc József” keserűvíz megbecsülhetetlen szolgálatot tesz azáltal, hogy a béli tartalmat kiméletlenül távolítja el. Tudományos tapasztalatok kétségtelenné tették, hogy a Ferenc József víz számos földalati hűdében fekvő betegnél is megtette a kellő hatást s így nagy megkönnyebbülést okozott. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Rádió műsor idő: közép-európai

KEDD, augusztus 13. — Budapest.
 9.15: Hangv. Zongora, hegedű, énekeszámok. 9.30: Hírek, 11: A budapesti államrendőrségi zenekar fuvóegyüttesének hangv. 12.25: Hírek. 13: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 14.30: Hírek. Élelmiszerárak. 16: Dr. Meisler Ferenc előadása: „A nő nemzetgazdasági szerepe.” 16.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 17.05: Molnár Endre előadása: „A világi tragédia 60-ik évfordulója.” 17.30: Szmirnoff Szergej „Volga” orosz balalajka zenekarának hangv. 18.30: Mit üzen a rádió. 19.30: Székesfevárosi zenekar hangv. 21.10: Lakatos Tibor és Mocsány László zenehumoristák hangv. 22.15: Pontos időjelzés, időjárásjelentés és hírek. Majd Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye.
 Bécs: 19.30: Spanyol népdalok. 21.25: Könnyű esti zene.
 Belgrád: 20.35: Szerb cigányzene.
 Berlin: 20: Néger zene és irodalmi előadás.
 Bern: 20.30: Könnyű bécsi és párisi zene vidám párbeszédekkel.
 Pozsony: 20: Zenekari, majd zongorahangv.
 Bratislava: 20.15: Szimfonikus hangv. énekeszámokkal.
 Brünn: 19: Terenyítés tánczene, eszperanto előadás és zongorahangv. Prágából. 22.20: Kávéházi zene.
 Frankfurt: 21.45: Népszerű operaszínek.
 Kattowicz: 19.50: Közv. a posnani operából.
 Kassa: 20.05: Katonai fuvózena.
 Königsberg: 20.45: Zenekari hangv.
 Krakkó: 19.50: Közv. a posnani operából.
 Lipse: 20.05: Népszerű hangv.
 Milánó: 22.55: Jazz-band.
 Róma: 21: Operaközv.
 Stuttgart: 21.45: Operaszínek. Filharmonikus hangv.
 Torino: 21: Lehar Ferenc: „Kék Marz” c. operettjének közv.
 Varso: 19.50: Közv. a posnani operából.

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A Magyar Színház műsora:
 Kedd este 9-kor: A tábornok. (Ujdonság. Nagyon olcsó mozihelyárakkal. Jegyek ára: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatsz. 440.)
 Szerdán este 9-kor: Hivatalnok urak. (Nagyon olcsó mozihelyárakkal. Sorozatsz. 441.)

A Magyar Színház mozi-műsora:
 Kedden 4 és félhét órákor: I. Verboszu (Grandiózus 8 felvonásos izgalmas dráma. Főszereplő: Lillian Gisch.) II. Cirkusz- királyok. (7 felvonásos ragyogó amerikai vígjáték. Főszereplő: Carl Dane.) III. Pók- képek. Kettős műsor! (Helyárak: 30, 20 és 10 lej.)
 Szerdán 4 és félhét órákor: I. Verboszu. (Grandiózus 8 felvonásos izgalmas dráma. Főszereplő: Lillian Gisch.) II. Cirkusz- királyok. (7 felvonásos ragyogó amerikai vígjáték. Főszereplő: Carl Dane.) III. Pók- képek. Kettős műsor! (Helyárak: 30, 20 és 10 lej.)

MOZI

CORSO-filmstúdió műsora:
 Kedd 5, 7 és 9 órákor: Utolljára! Gyurkovics leányok. Herczeg Ferenc nagyszerű színműve filmre alkalmazva. Főszereplők: Betty Balfour, Willy Fritsch, Werner Fütterer, Harry Halm. Előjáték: Amerikai burleszk 2 felvonásban és a legújabb Ufa világhírű.

GRAND mozgó műsora, városháza udvarán
 Kedd este 9 órákor: Wings, a szárnyas ember szimfóniája. 14 felvonásban. Főszereben: Clara Bova, Charles Rogers és Richard Arlen.

Belvárosban lakás, butorral együtt, elköltözés miatt azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

Kedd
 A W
 ve
 ko
 A kolo
 nem k
 Haggib
 V
 Wack
 A bécsi
 lett a
 sen kie
 tikai tu
 Wacker
 passzok
 belül p
 tában,
 kát ad
 Wacker
 prágai
 és azt
 hány v
 meglep
 A cs
 amelyn
 Szélső
 nek, be
 szólnak
 lőnek.
 mutat
 hasznos
 kitűnő
 komoly
 bek vol
 Cart ka
 hírnév
 dnie, a
 gedte.
 A k
 összódi
 mondha
 tak be
 ningben
 első tré
 lalkozá
 kezmeny
 — kilő
 tréning
 éjjel ut
 loméert
 vasárna
 sebb tr
 a Wack
 na olya
 nézetes
 érdemét
 gőlzapo
 A gól
 ókból é
 sekből
 Windler
 segítség
 jait Chri
 szerezté
 Csugan
 Purta,
 Tinkt,
 Komb
 II. Chif
 bó). Hu
 vánffy
 A mér
 tület el
 nem vo
 A bec
 követke
 játszan
 Fazekas
 Bozsi, E
 és egy
 lozvári
 még eg
 vendére
 Haggi
 Haggi
 szik, ho
 együtte
 a hálón
 vári há
 Weisz

SPORT

A Wacker gólzáporral verte a kolozsvári kombinált csapatot

A kolozsváriak tréning nélkül játsva nem képezték komoly ellenfelet. A Haggibbor és KAC győzelme a külföldi szennazáció

Vasárnapi sporteredmények

FUTBALL

Wacker—Kolozsvári-komb. 9:2 (5:1). A bécsi elsőosztályú proficsapat megfelelt a hozzáfűzött várakozásnak. Teljesen kiegyensúlyozott, technikai és taktikai tudással felruházott együttes a Wacker, amelynek összjátéka lapos passzokban nyilvánul, a tizenhatoson belül pedig a veszélyes lövések sorozatában, amelyek ugyancsak nehez munkát adnak a legjobb kapusoknak is. A Wacker formája után érthetővé vált a prágai Spárta ellen aratott győzelme és azt hiszik, a bécsi csapat még néhány váratlan diadallal fogja majd meglepni a futballvilágot.

A csapat legjobb része a csatársor, amelynek minden tagja kifogástalan. Szélsői gyorsak és kitűnően centeresnek, belsői jó driblerek, pontosan passzolnak és minden helyzetből kapura lönek. A fedezet sor kissé szürke, nem mutat technikai bravurokat, de annál hasznosabb. Különösen a két szélső half kitűnő erő. A két hávédnek nem volt komolyabb dolga, de mintha gyengébbek volnának a csapat többi részénél. Cart kapus nem igazolta be válogatott hírnevét. Egy erősebb labdát kellett védenie, azt könnyelműen a hálóba engedte.

A kolozsvári csapatról, az ad hoc összeállított kombinációról nem sok jót mondhatunk. A csapatba nem állítottak be egy olyan játékost sem, aki tréningben van a Wacker ellen venni az első tréninget, mégis csak merész vállalkozás. Ennek azután az lett a következménye, hogy a bécsiek játszhattak — különösen a második halfidejében — tréningmedve-temetőben, pedig egész éjjel utaztak. Binarkeresztesnél több kilométert gyalogoltak és a kánikulában vasárnap délelőtt érkeztek meg. Erősebb, tréningozottabb ellenféllel szemben a Wacker bizonyára nem mutatott volna olyan jó és szép játékot, de ez természetesen nem von le a vendégsapat érdeméből semmit. Jöttek, játszottak és gólzáporral győztek: ez a tény.

A gólok többnyire ügyes kombinációkból és ezzel kapcsolatos bombalövésekből származtak. Trinkl (3), Tax (2), Windler (2), Kirchner és Danis (Chifor segítségével) révén, a kolozsváriak góljait Chifor szabadrúgásból és Huniade szereztek meg.

Csapatok: Wacker: Cart, Hauswirth, Purts, Ruhittl, Uher, Jestrab, Danis, Trinkl, Windler, Tax, Kirchner.

Kombinált: Molnár (Mica), Kinizsi, II. Chifor, Fazekas, Bradea, Baba (Szabó), Huniade, Istvánffy I., Deák, Istvánffy II., Cipeigan.

A mérkőzést Konec Rudolf, a bírótér vezetője elnöke vezette. Nehézebb dolga nem volt.

A bécsiek ma este a KMSC—KAC-következő komb. együttesével fognak játszani. Szatmári, Paizs, Kinizsi I., Fazekas, Dézi, Szabó, Cocoin, Bindász, Bozsi, Kotsing I., Szaniszló. A mérkőzés egy negyed 7 órakor kezdődik. A kolozsvári közönségnek így alkalma lesz még egyszer gyönyörködni a kiváló vendégsapat elsőrangú játékában. J. Haggibbor Amateur 3:1 (1:1). A Haggibbor csapatja javulóban van, látják, hogy szorgalmasan tréningoznak együttesen. Lóbl a kapuban biztos védője a hálónak, Zellig Luki a legjobb kolozsvári hávédnek sorába fejlődik. Márk és Weisz Albert a halvesorban is kielégítettek.

A csatársorban Lázár, Geiszt és Lóbl Miksa nyújtottak a legkiemelkedőbb teljesítményt, Farkas a régi okos irányító, aki kellő tréninggel újabb sikereket arathat. Lehocz jóakarattal bíraskodott a mérkőzésen, amelyen az Amatőrök kapkodó, széteső játékot produkáltak.

Nagyvárad. Türekvás—Makkabea 7:0 (2:0). NAC—Crisana 6:1 (5:1).

Temesvár. Banatul—AMTE 7:0 (3:0). TAC—Rapid 5:0 (2:0).

Marosvásárhely. KAC—MSE 7:3 (5:1). A KAC igen jó formát mutatott. Cocoiu, Tóth, Szaniszló, Dézi és Kozma lönték a gólokat.

Torda. TMSC—KMSC II. 7:2. Bemutató mérkőzés.

Bukarest. Városi válogatott—Sportul Studentesc 5:0 (2:0).

Buenos Ayres, Argentína vá. — Ferencváros 2:0 (0:0). Tréningmeccs.

Budapest. Hungaria—Kispest 5:2 (1:1). Ujpest—VAC 2:0 (1:0). 33 as—III. ker. 2:2 (2:0).

Miskolc. Boockay—Attila 5:0 (1:0).

Pécs. Sabaria—Pécs Baranya 3:2 (2:0).

VIZISPORT

Halberstadt. Németország—Svédország vízipólok 6:3 (3:0).

Innsbruck. Ausztria—Déli-németország vízipólok 6:5:57.5.

Sófok. Budapesti komb.—Anglia válogatott 6:3 (3:3). Vízipólok.

Szófok. Magyarország 800 méteres

uszóhajókcsága. 1. Halasy UTÉ 11 p. 15.6 mp.

Kolozsvár. Universitatea—Haggibbor 14:0. A nagy arányú daczára a Haggibbor sokat fejlődött s jobb kapussal sokkal jobb eredmény elérésére hívott. Biró Seliceanu.

ATLETIKA

Budapest. A BBTE nemzetközi versenynének főbb eredményei. 400 m. Barsi BBTE 49.9 mp. Diszkoszvetés. Marvalis BBTE 46.12 m. Távolugrás. Farkas MAAC 723 cm. Svéd staféta. 1. BBTE 1 p. 58.2 mp. 2. SC Charlottenbourg. Barsi 48.8 mp. idő alatt futotta a 400 métert.

Olasz magyar főiskolai válogatott 645:545.

Lengyel—magyar főiskolai válogatott 465:455. Ezt a versenyt ma folytatják.

Bern. Svájc—Ausztria 68:56.

TENNISZ

Hamburg. Németország bajnokságai: Férfi egyes: Boussus francia—Froitzheim német 6:1, 4:6, 6:1, 6:8, 6:1. Női egyes: Rezniesek—Chamberlain angol 6:2, 5:7, 6:0.

Pörschach. Az osztrák—magyar teniszmérkőzés első napján Ausztria vezet 2:1 arányban.

BOXOLÁS

Magyarország—Olaszország 9:7.

Közgazdaság

Raducanu munkaügyi miniszter még e hónapban bizottságot nevez ki a munkásbiztosítási törvényjavaslat módosítására

Összel kerül parlament elé a módosított törvényjavaslat

Közzöltük, hogy Raducanu munkaügyi miniszter a munkásbiztosítás egységesítésére törvényjavaslatot dolgozott ki. A törvénytervezet, melyet az összes érdekelte intézményeknek hozzájárulás céljából megküldöttek, nem elégezte ki a hozzáfűzött várakozásokat az illetékesek főleg azt kifogásolták, hogy a javaslat a munkásbiztosítás autonómiáját csak szűk korlátok között engedte érvényre jutni. Az érdekeltek részéről emelt kifogások arra indították Raducanu minisztert, hogy az eredeti tervtől eltérően a munkásbiztosítás egységesítéséről szóló törvényjavaslatot csak az őszi ülésükben terjessze a parlament elé. Az elhalasztás értesüléseink szerint, azért történt, hogy a tervezetet az érdekeltek kívánságainak megfelelően módosítsák.

A szükségesnek mutatkozó módosítások autonómia szűkítő alkalmazásán ki-

leg azt kifogásolták, hogy a javaslat a meg is tudta a szükséges előkészületeket amennyiben e hó végéig a célból bizottságot nevez ki. A bizottság egyharmad részben a munkások megbízottából és az egyharmad részben tisztviselőkből fog állni, akik a törvényjavaslat átdolgozását rövidesen meg is kezdik.

Amint ismeretes, az érdekeltek az autonómia szűkítő alkalmazásán kívül vil főleg azt kifogásolták, hogy a munkásbiztosítás fentartásának költsége egyoldalú csak bizonyos részletekre hárul, melyek ennek ellenében csupán minimális befolyást gyakorolhatnak az ügy kezelésére, valamint a tisztviselők és orvosok személyének megválasztására.

A törvénytervezetet a bizottság határozatának megfelelően módosítani fogják és a parlament elé már a módosított javaslat fog kerülni.

A Temesvári Bega-gőzmalom egy évre beszüntette üzemét, de a tésztagyár modernül rekonstruálva változatlanul működik. Temesvári tudósítónk jelenti: Korábbi híreink megerősítést nyertek, amennyiben a Bega-malom az őszi időszakban eszközözendő technikai átalakítási munkálatok miatt malomüzemét e kampányban nem fogja felvenni. Az igazgatóság határozata folytán az őrlelési szűnő a malomüzem abszolút tökélyre emelésére fog felhasználhatni olyképp, hogy mire az üzemet újra felvesszi, a malom termékei minőségileg az országban legelső helyen álljanak. A tésztagyár, mely új berendezéssel az ország legmodernebb üze, az évi augusztus végén teszi fel újból a termelést és a gyár vezetőségének külföldi

tanulmányutakon szerzett tapasztalatai alapján egészen új arányfajttákkal és csomagolásokkal fog piacra jönni. A malom kereskedelmi szervezeteinek egyébként termény- és más, a szakmába vágó üzletekben is, az őrlelési szűnő tartama alatt is foglalkoztatni fogja.

A kontinentális textiliparban javult a helyzet. Berlinből jelentik: Az európai textiliparban, az angol szövőgyárakat kivéve, az utóbbi időben lényeges javulás állott be, amennyiben majdnem minden textilgyár nagyarányú megrendeléseket kapott. Főleg a cseh szövőgyárak, német és francia gyapotipar helyzete biztató. A műselyempipar a lancashirei szövőgyárak, illetőleg kizárások miatt szintén fellendültek. A gyapotfonalat előállító gyárak is hasznát fogják

A fűzőszalag zsidó fiatalok, leánygimnázium, felsőtereseiemi iskola nyilvánosságát jogát az 53. sz. miniszteri autorizáció megerősítette. A beiratások augusztus hó 25—31-ig vannak. A fűzőszalag részére modern berendezésű, kösser internátus, állandó tanári felügyelettel és elsőrendű ellátással. Prospektust küld az igazgatóság.

látai ennek az üzleti javulásnak, amire annál nagyobb szükség van, mint hogy ezek az üzemek eddig a nagy konkurrenciá miatt Németországban vesztéssel dolgoztak. Németországban és Lengyelországban a béreket javították.

Belga tőkével erősítik a jugoszláv ipart. Belgrádból jelentik: A Majdan Pek részvénytársaság részutait újban kibővítették és a kibővítéshez szükséges pénzt egy Lüttichben székelő pénz csoport adta. A részutak 1928-ban 3.1 millió dinár tiszta nyereséggel dolgoztak, úgy, hogy a gyárnak részvényei 470 frankról 736 frankra emelkedtek. Ugyancsak belga tőkések adtak pénzt az Aleksinaci szénbánya részvénytársaság üzemének kibővítésére. Ez a társulat az elmúlt évben 4.1 millió dinár tiszta jövedelmet mutatott ki.

Az alacsony vasárak és az amerikai verseny. Berlinből jelentik: A német acélművek szövetsége jelentést tett közre, amely szerint az összes vasárakban az exportárak visszamentek. Különösen a rudvasak árai estek. Az európai áruk elesobbodása bizonyos hatást keltett az amerikai exportra is. Az American Steel Export Co. jelentése szerint az amerikai vasárú exportja megállott, mint hogy nem akartak lépést tartani az európai áresésekkel.

Kereskedelmi és Iparkamara Cluj. 1188—1929. szám. Pályázat. A cluji kereskedelmi és Iparkamara Igazgató Bizottságának folyó évi augusztus 7-iki ülésében hozott határozata értelmében ezennel pályázatot hirdet a Kereskedelmi és Iparkamara az üresedésben lévő titkári állásra. Hogy kinevezhető legyen, a titkárnak a következő feltételeknek kell, hogy megfeleljen: a) legyen román állampolgár és birtokában legyen az összes polgári és politikai jogoknak, b) hogy nagykoru legyen, c) hogy a hadsereg sorozási törvényében foglalt kötelezettségeinek eleget tett legyen, d) a közgazdasági egyetemi vagy közgazdasági kereskedelmi vagy ipari felső tanulmányi akadémiáj oklevéllel rendelkezze, vagy fenti címekkel rendelkező jelölt hiánya esetén valamelyik felső kereskedelmi iskolai oklevéllel, e) legalább 5 évi gyakorlatat legyen kereskedelemben, iparban vagy valamely gazdasági jellegű igazgatásban, vagy legalább tíz évi gyakorlatat azok részére, akik nem bírnak felső iskolai tanulmányokkal. A titkárt a kereskedelmi és iparügyi miniszter jelenlegi alapján kiadott kiályi rendelettel nevezik ki, egy a Kamara Igazgatótanácsa által ajánlott legalább két jelöltet tartalmazó névjegyzékből. A Kamara kérésére tanulmányi bizonyítványok és az eddig közgazdasági téren teljesített tevékenységről egy teljes nyilatkozatot nyújtandó be a szükséges és hitelesített okmányokkal együtt. Előnyben részesülnek azon pályázók, kik az állam nyelvén kívül a kisebbségi magyar vagy német nyelvet is bírják. A pályázati határidő 1929. év szeptember hó 10-én déli 12 órakor jár le. A törvényszerű bélyegekkel el nem látott, valamint a kitűzött határidőn túl beérkezett kérések figyelembe nem vétetnek. Cluj, 1929. augusztus hó 8. Ig. I. F. Negrutiu sk. elnök. Vezetőtítkár helyett: dr. Bereczky Ernő sk.

Charité-szanatórium
Cluj-Kolozsvár, Strada Regală (Majális-utca) 12/a. szám. Telefon: 630.
Sebészeti, belyógyászati, szülészeti, (külön szülészeti) és gyermekgyógyászati, nőgyógyászati, urológia, ortho dia, szemészet, fülészeti, orvosi gégyógyászat stb. legjelesebb speciálista orvosok vezetése alatt. — Külön aseptikus és aseptikus műtőtermek. — Legmodernebb elvek szerint vezetett fiziológiai és fogódnak. — Cukor-, vese- és anyagforgalmi megbetegedések diétás kezelése. Diétás és kezesek. Gyógyfürdők. Vilámos gyógykezelések. — Könyvtár-gyógy-mód és vizsgálatok. Vegyi és bakteriológiai vizsgálatok. — Bejáró betegeknek gyógyfürdők, villamos kezelések, Röntgen stb. vizsgálatok. — Elsőrendű ápolás. Méréselt áruk.
Igazgató főorvos:
Prof. Dr. Steiner Pál

rusztus 13.
üso r
urópal
Budapest.
egedü, énekészé.
A budapesti ál-
fuvősegýütte-
rek. 13: Pontok
s. 14.30: Hírek
Meisler Ferenc
stgazdasági sze-
jelzés, időjárás-
Molnár Endre
agédia 60-ik év-
agnoff Szergej
a zenekarának
a rádió. 19.30:
hangv. 21.10:
Pontos időjel-
Pirek. Majd Ma-
ekarának hang-
népdalok. 21.25:
cigányzene.
és irodalmi
bécsi és párisi
skel.
majd zongó-
onkos hangv.
táncos ne, esz-
orahangv. Prá-
zene.
szerü operarész-
v. a posnani
fuvőszena.
ekari hangv.
a posnani ope-
hangv.
nd.
araszletek. Fil-
encz: „Kék Ma-
v.
posnani operá-
műsora:
(Ujdonság. Na-
kkal. Jegyek ára:
Sorozatsz. 440.)
urak. (Nagyon
Sorozatsz. 441.)
ozi-műsora:
I. Vebosszu
s izgalmas dráma.
ch.) II. Cirkusz-
gyogó amerikai
ri Dane.) III. Pól-
Helyárak: 30, 20
Vebosszu. (Gran-
zgalmas dráma.
ch.) II. Cirkusz-
gyogó amerikai
ri Dane.) III. Pól-
Helyárak: 30, 20
ZI □
műsora:
ra! Gyurkovic
s nagyszerű szin-
a. Főszereplők:
Fritsch, Werner
játék: Amerikai
és a legújabb
sháza udvarán
s, a szányas
lvonásban. Pó-
Charles Rogers
orral együtt,
iadó. Cim a

JAZOMIR

Egy hős pacifista története

Írta: ALEX SLANK

(31)

Uj érzések tehettek a dus tavasz levegőjét. Volt egy jubileuma az országnak: a választójogi törvény, 1867-ben, ötven évvel ezelőtt csinálták és azóta mennyire átalakult, mert bele volt kapcsolva mindenféle okból a nyugati haladásba, városai meghatalmasodtak, ipara megmozdult, új polgári és munkásrétegek támadtak, minden megváltozott, csak azoknak a mohóság a régi, akik az országot irányították. Uj választótörvényre és új választásra volt szükség.

Ez a levegő és ez a tendencia mutatkozott mindenütt: a munkások érdekes és hangosak voltak, mert a német munkásoktól kezdett egy kicsit felni a hadvezetés. Külön megdicsérte őket a napi jelentésekben és a hadügyi hivatal főnöke miattuk mondotta, hogy a Potsdami téren Berlinben fel fogja akasztatni az élelmiszerezéseket. Ugyanakkor a lapok kimutatták, hogy a textilgyárak megötszöröztek, vagy megütszereztek az alapítóiként hónapok alatt. Csak hogy ők nagy kutyák voltak, őket futni kellett hagyni.

Jöttek hírek a külföldről, hogy az orosz kormányban öt szocialista ül.

Erre a mi királyunk köszönetet mondott a munkásoknak és a népek a háboruban való intenzív részvételükért.

De éreztem: a munkások nem köszönetet akarnak. Egy nappal később Tisza István a maga „Igazmondójában” a demokráta választójog ellen irt szokatlanul élesen, mindenkinek feltűnt az az idegesség, ahogy Tisza ezt a kérdést kezelte. Napról-napra éreztem, hogy magam is kiérlelődöm. Felbár József tanácsára sürűben jártam az antiszemita közö, de itt már nagyon ellanyhult az élet, nem volt, aki fellekesítse őket, mindenfelől olyan hírek jöttek, amik erőteljesen megkontrázták az ő terveiket. Nem is volt emberük, aki bátran megálta volna a sárat. Azt mondották: várjunk! A dolgok rendes menete ez, a nagy hűhó, a háború pszichózisa, de majd megváltoznak a viszonyok. Ami most van, az csak hangulat, majd le fog zajlani magától.

Nem volt semmi akció a Szent Buzahintó körül, a szerkesztőségi fiókból előkerültek a régi, ósdi kéziratok, papos emlékek az inárol, az önmegtartóztatásról és általában a szelid erkölcsökről. Sokat gonyódtak azokban a körökben és bizony a dolgokat némelykor jól meg is látták: a gyűlölet az ellenség hibáit élesebben rajzolja.

Megalakult a választójogi blokk és Pesten azt mondották, hogy ez nem linkség, mint minden, ami ebben a városban gründerődött, hanem azt mondották, hogy meg fogja csinálni az új Magyarországot. Az élen egy gróf állott, aki arról volt híres, hogy kezét fogott a munkásokkal és utána nem mosta meg a kezét. Zsidókkal leült a nemzeti kaszinó vendéglőjében és órák hosszat eldiskurált velük. Asszonyaiknak pedig — ijlesmi még a mosókben sem fordult elő — kezét csókolta.

A gróf kibontotta az új zászlót és követelte, hogy az ország minden gyermeke tizenéves korától választójogot kapjon. követelte a hadikárpótlást és területi hódítás nélküli békét és hogy realizálják a békét nemzetközien és intézményesen. A blokk elnökségében benne volt a nagy demokráta. Vele együtt tizen voltak a hitsorsosok, viszont az egész elnökség tizenéves személyből állott.

A Szent Buzahintó tájékán riadoztak, hogy a zsidók birtokba akarják venni boldogságos szüz Mária országát.

Minden éjszaka találkoztunk Erzsébetfalván. Csodálkoztam, miért nem megyünk a blokkal, elvégre az első nagy lépést már nyilvánosan meg lehetne tenni. De akkor Felbár figyelmeztetett, hogy ne üljek fel nekik. Nem igazi szocialisták azok, akik a polgárokkal ölekeznek. Ne felejtsem el, nemcsak a magas gróf van

ebben a bizottságban, hanem benne van Nagyszakáll gróf is, magyar forradalmárok sarja, kit azonban szocialista-bűn komolyan venni. Nagyszakáll gróf és egy pár törtető zsidó hozzáadva a nagy demokráta és egy-két törtető szocialistát, ez a kompanya nem akarja a tömegek üdvét. Nem akarnak ők élni a forradalomért, hanem meg élni akarnak a forradalomból.

„Holnap eljössz velem a Nádor-ucca egyik házába és ott meg foglak ismertetni egy igazi forradalmárral — mondotta — addig csak néz körül és ismerd ki alaposan a sajtó hangulatát, mert referálni fogsz neki”.

Eléggyé fejelem voltam és nem tudakoltam tovább, mivel akar összehozni. Csodálkoztam.

Elegáns lakásba jöttünk, az ajtó jól ápolt urnó nyitotta, bennünket betessékelt egy szalonba, a könyvelem és izlés diszkret hajlékba, itt leültetett és jelezte, hogy azonnal be fog jelenteni.

Nyit egy mellékajtó és a dolgozószoba küszöbén megjelent egy borzas hajú, szakállas, szemüveges férfi, ijesztő alak, akinek Felbár bemutatott. Beléptünk a szobába, itt már közelről néztem a különös idegent, aki erősen szláv akcentussal beszélt németül, de mindjárt éreztem rajta, hogy más hanghordozással is tudna diskurálni.

„Radek elvtárs — mondotta Felbár — bizonyára hallottál róla. Az írásait kétségtelenül ismered, hetekkel ezelőtt adtam át neked őket. Radek elvtárs azért jött ide, hogy bennünket irányítson”.

Radekról tudtam, hogy bécsi zsidó, egyike azoknak az osztrák szocialistáknak, akik otthon nem bírták el a környezetüket, de nem tudták új pártot megszervezni. Emlékeztem, valaki nagyon dicsérte előttem ott lent, az erzsébetfalvai pincében ennek a zsidónak az esztét és agi fitását. Én magam is meggyőződtem erről. Oroszországból jött ide a leggravaszabb uton svájci utlevéllel. Újságolta, hogy Oroszországban is csak ideig-óráig tart a mostani felemás helyzet, a polgárok és munkások együttműködése egyelőre csak a kormányban van, a munkásság egyre eltávolodik kormányon lévő vezetőitől, valami új, valami más fog jönni Oroszországban.

Minden biztatás, minden vigasztaló kenegetés ellenére a címeres reakciók bizony nem érezték jól magukat ezekben a napokban.

Felbár József azért csak egyre noszogatótt. Tartsak most is velük, még inkább mint valaha, mert ebben a helyzetben érlelődnek ki teljesen az ellentétek és ha velük vagyok a válságos időkben, annál nagyobb a becsületem előtűt és annál helyjebb jutok a bizalmukba.

Valami nyugtalanságot azért éreztem a Felbárék barátkozásával szemben is, de megvallom, csak politikai természetűt. Az emberekben biztam, tüzebe tettem volna érettségem a kezemet, csak érthetetlen volt előttem, hogy miért nem kapcsolódnak bele ezek most valahogy a beloldali megmozdulásba. Hogy a polgárokkal együttmenni nem pásszol nekik, én ezt nem tudtam elfogadni. Érthetetlen és csodálatos volt előttem a munkás-büszkeség. Ha történelmi nevek viselői, ha nagy tehetségesek a polgári rétegből összeülnek a munkásokkal az ország átférlása céljából, miért akkor az a rezervált-ság?

Nyitlan meg is mondtam tegnap Felbárnak ezt, amikor lejtöttünk a lipótvárosi házból. Ez a kérdés jobban nyugtalanított, mint a titokzatos, torzborz embernek a missziója és a kérdés, hogy miképpen jutott Oroszországból éppen ebbe a lakásba? Mit akar Pesttől, hogyan tudja irányítani orosz szocialista elvek szerint egy középeurópai ország mozgalmát, miért épen most jelentkezett a lát-határon. Az egyszerű, küzködő embereknek ez az exkluzivitása majdnem ellen-szenvenessé tette előttem most a munkáját. (Folyt. következik.)

A magyar regényirodalom legújabb remekei

1. Bibó Lajos: Anyám! A modern magyar társadalom nagy regénye. 2 kötet, művészi egészvázsonkötés — Let: 612.—
2. Földi Mihály: Az utolsó álarc. Ujszerű regény a színészvilágból. Finom egészvázsonkötés — Let: 313.—
3. Móricz Zsigmond: Az ágytakaró. Magyar zamatu történet. Izléses vázsonkötés — Let: 408.—
4. Szomorú Dezsdő: Térjete meg végre hozzám. Különleges témák kis novel-láiban. Szép egészvázsonkötés — Let: 245.—
5. Zilahy Lajos: Valamit visz a víz. Ragyogó meseszöveg, mesteri lélekeltetés. Csinos egészvázsonkötés — Let: 232.—
6. Babits Mihály: Halál fia! Regényes korrajz a magyar középosztályról. 695 oldal, díszes egészvázsonkötés — Let: 632.—

Napjaink leghíresebb regényei:

7. E. Düring: A világpók. Az arany és rádium regénye. Modern egészvázsonkötésben — Let: 232.—
8. Dos Passos: Nagyváros. New-York regénye, minden búne, minden gyönyör. Impozáns egészvázsonkötésben — Let: 398.—
9. Hutchinson: Az asszony, aki pénzt keres. A cím beszél. Elegáns egészvázsonkötésben — Let: 320.—
10. Blasco Ibanez: Mindenki asszonya. Regény korunk emésztő tüzeiről: a hisztériáról. Szép egészvázsonkötésben — Let: 272.—
11. Mereskovszkij: Leonardo Da Vinci. Egy rendkívüli művész regénye egy rend-kívüli korban. 2 kötet, piros luxusvázsonban — Let: 327.—
G. Da Verona: Cleo, divatszalon. Merőben ujszerű, forró szerelmi történet.
12. Elegáns egészvázsonkötésben — Let: 245.—
13. Zilahy Lajos: Két fogoly. Forró szerelmi történet a nagy háborúból. 2 kötet, elsőrangú vázsonkötésben — Let: 544.—

Kaphatók az UJ KELET könyvosztályában.

Olcsósági könyvhullám

Az alábbi híres művek egy-egy kiadás megmaradt példányából valók s ezért rövid ideig (az új kiadás megjelenéséig) több mint 60%-os árengedménnyel szereshetők be.

I. Regények és elbeszélések:

	Boltí ár	Leszállított á
Carco:	Kokain 162 oldal	180 L. 66 L.
Hugo:	Izlandi Han 487 old.	400 " 120 "
König:	Szent palota 312 old.	320 " 130 "
Lindberg:	Viola 181 old.	180 " 66 "
Miklós:	Madárka 152 old.	160 " 55 "
Négyek regénye	269 old.	280 " 90 "
Noris:	Az örvény 433 old.	400 " 120 "
Rosny:	A föld halála 245 old.	220 " 66 "
Lóns:	Ordas 207 old.	220 " 66 "
	Két arc 291 old.	260 " 80 "
Buson:	Szegény Dronte 382 old.	320 " 110 "
Baumann:	Jób 367 old.	340 " 110 "
Strobl:	Kisértekek 416 old.	320 " 110 "
Geraldý:	Ezstlakodalom 190 old.	100 " 30 "
	Robert és Marianne 192 old.	100 " 30 "
Goethe:	Clavigo 84 old.	100 " 30 "
Szép E.:	Magyar könyv 124 old.	80 " 40 "
	Világ 64 old.	80 " 30 "
Elbeszélők tára	200 old.	100 " 35 "
Ebner-Eschenbach:	Felbontatlanul	30 " 10 "
Lakatos:	Pestl bábjáték 48 old.	30 " 10 "
Lermontov:	A démon 56 old.	30 " 10 "

II. Ismeretterjesztő művek:

Ambrus:	A kritikáról 101 old.	30 " 10 "
Sebestyén K.:	Schakespeare 191 old.	30 " 10 "
Sealsfield:	A vén squatter 141 old.	130 " 10 "
Braun Soma:	A népmese 205 old.	100 " 20 "
Grubb:	Quakkerek váltása 165 old.	100 " 20 "
Kármán:	Ethika 169 old.	140 " 25 "
Leidenfrost:	Bevezetés az élettud. 121 old.	100 " 20 "
Zoványi:	Felvilágosodás 186 old.	100 " 20 "
Havas:	Értéktözsde 82 old.	100 " 15 "
Nagy:	Bevezetés a szociológiába 88 old.	100 " 20 "
Schmidt:	Az ind filozófia 120 old.	800 " 20 "
Wells:	A művészet fejlődése 279 old.	400 " 320 "
Zoványi:	A reformáció Magyarorsz. 485 old.	100 " 135 "

III. Miniatűr könyvtár (Bibliofil kiadás):

Baudelaire:	Romlás virágai	320 " 130 "
Emőd:	Nótám, fűtűöm, cterám	160 " 66 "
Flaubert:	Három mese	160 " 66 "
Gautier:	Kleopatra egy éjszakája	160 " 66 "
Geraldý:	Ezstlakodalom	160 " 66 "
	Robert és Marianne	160 " 66 "
Hoffmannstahl:	Akárki	160 " 66 "
Kosztolányi:	Szegény kis gyermek	160 " 66 "
	Egy bus férfi panasza	160 " 66 "
Rolland R.:	A szerelem és halál játéka	160 " 66 "
Schopenhauer:	A szerelem metafizikája	160 " 66 "
Schakespeare:	Szonettjei	180 " 66 "
Szomorú Dezsdő:	A selyemzsinór	160 " 66 "
Tolsztoj:	Az első holttest	160 " 66 "
Wagner:	Régi fiók	160 " 66 "
Wlassics:	Régi fiók	160 " 66 "
Zsoló Béla:	Igaz könyv	160 " 66 "

300 lejj a kiválasztott művek egy összegben fizetendők (vagy előfizetéssel vagy utánvétellel és portóval). 300—500 lejj két egyenlo részletben. 500 lejen felüli megrendelésnél a vételár havi 150 lejes részletekben.

Részletfizetésnél az első részlet és a portó a küldeményvel lesz utánvételezve. Megrendeléseit egy lapon az Uj Kelet könyvosztályához kérjük beküldeni.